

UNIVERZITA KARLOVA

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut sociologických studií

Katedra Sociologie

Diplomová práce

2021

Miroslav Vaňhal

UNIVERZITA KARLOVA

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut sociologických studií

Katedra Sociologie

**Diskurzivní analýza populismu v prezidentských
volbách v USA**

Diplomová práce

Autor práce: Miroslav Vaňhal

Studijní program: Sociologie

Vedoucí práce: Mgr. Tomáš Dvořák, Ph.D.

Rok obhajoby: 2021

Prohlášení

1. Prohlašuji, že jsem předkládanou práci zpracoval samostatně a použil jen uvedené prameny a literaturu.
2. Prohlašuji, že práce nebyla využita k získání jiného titulu.
3. Souhlasím s tím, aby práce byla zpřístupněna pro studijní a výzkumné účely.

V Sázavě dne 26. 7. 2021

Miroslav Vaňhal

Bibliografický záznam

VAŇHAL, Miroslav. *Diskurzivní analýza populismu v prezidentských volbách v USA*. Praha, 2021. 89 s. Diplomová práce (Mgr.). Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut sociologických studií. Katedra sociologie. Vedoucí diplomové práce Mgr. Tomáš Dvořák, Ph.D.

Rozsah práce: 117 413 znaků (65 NS)

Abstrakt

Tato diplomová práce se věnuje problematice populismu v politice. Je designována jakožto prozkoumání diskurzu tohoto fenoménu v rámci prezidentských voleb v USA uskutečněných v roce 2020. Cílem práce bylo identifikovat, popsat a porovnat využití populistických prvků oběma hlavními kandidáty na prezidenta. Hlavním východiskem se stala teorie Case Muddeho. Teoretická část se člení na dvě kapitoly, v jejichž rámci se věnujeme tématům populismu a kontextu americké společnosti. Tyto segmenty představují a definují zásadní koncepty, které jsou následně využívány. Praktická část je rovněž rozdělena do dvou úseků. Nejdříve jsou prezentovány různé metodologické aspekty týkající se našeho kvalitativního výzkumu. Ten je založen na analýze dvou prezidentských debat prostřednictvím diskurzivně-historického přístupu kritické diskurzivní analýzy. Proto se v následující části věnujeme analýze a interpretaci získaných dat. Výstupem tohoto procesu je prozkoumání diskurzu a popsání i kontrastování populistických tendencí Joe Bidena a Donalda Trumpa. Analýza vykazala přítomnost populistických prvků v obou kampaních. Specificky, Bidenovo pojetí lidu je převážně populistické, kdežto jeho přístup k elitám a vůli lidu je dosti pluralistický. Spadá do inkluzivní části spektra. Trumpova koncepce lidu je dosti pluralistická, zatímco přistupuje k elitám na pomezí populismu a pluralismu. Aspekt vůle lidu byl identifikován jako zcela jasně populistický. Jeho tvrzení obsahují v podobné míře exkluzivní i inkluzivní charakteristiky. Argumentační strategie použité kandidáty i témata patřící do populistického diskurzu byla identifikována. Hlavním poselstvím práce je, že využití populismu není jednoduchou dichotomií a jeho prvky může uplatnit prakticky kterýkoliv politický aktér.

Abstract

This master's thesis is dedicated to the issue of populism in politics. It has been designed as an exploration of the discourse of this phenomenon during the 2020 United States presidential elections. The goal of the thesis was to identify, describe and compare usage of populist elements by both main presidential candidates. Theory of Cas Mudde was chosen as the foundation. Theoretical part is split into two chapters which are devoted to the topics of populism and context of the American society. These segments introduce and define core concepts that will be subsequently used. Practical part is divided into two chapters as well. Initially, we present various aspects of the methodology of our qualitative research. It is based on the analysis of two presidential debates conducted through discursive-historical

approach of critical discursive analysis. Henceforth, the following section is focused on the analysis and interpretation of acquired data. The output of this process is the exploration of the discourse as well as description and contrasting of populist tendencies of Joe Biden and Donald Trump. The analysis has shown presence of populist elements in both campaigns. Specifically, Biden's conception of the people is predominantly populist, whereas his approach towards elites and the will of the people is rather pluralist. He leans heavily on the inclusive part of the spectrum. In contrast, Trump's understanding of the people is pluralist, while he approaches the subject of the elites from the middle ground of populism and pluralism. The aspect of will of the people was clearly identified as populist in nature. Overall, his claims include inclusive and exclusive characteristics equally. Argumentation strategies used by candidates and themes that belong to the populist discourse were identified. The main message of this thesis is that the usage of populism is not a simple dichotomy. Its elements can be used by any political actors.

Klíčová slova

politická sociologie, populismus, rozdělená společnost, volby, volební chování, USA

Keywords

political sociology, populism, polarized society, elections, electoral behaviour, USA

Title/název práce

Discourse Analysis of Populism in Presidential Elections in the U.S.

Poděkování

Tuto část bych rád využil k poděkování PhDr. Tomášovi Dvořákovi za vedení této diplomové práce. Všechny jeho rady, doporučení a výpomoc se staly nezbytnou součástí tvůrčího procesu. Rovněž bych zde rád vyjádřil své díky Komisi pro prezidentské debaty, která poskytla analyzované materiály.

Obsah

Úvod	1
TEORETICKÁ ČÁST.....	3
1 Populismus	3
1.1 Koncepce populismu	3
1.1.1 Populismus jako diskurzivní styl	4
1.1.2 Populismus jako politická strategie.....	5
1.1.3 Populismus jako ideologie.....	6
1.2 Charakteristiky populismu jako ideologie	7
1.2.1 Úzká ideologie	7
1.2.2 Běžný lid vs. zkorumpovaná elita	8
1.2.3 Vůle/vláda lidu	9
1.2.4 Exkluzivní vs inkluzivní pojetí	10
1.3 Šíření populismu.....	11
1.3.1 Nárůst relevance	11
1.3.2 Vzájemná inspirace politiků	12
2 Představení kontextu	13
2.1 Rozdělená společnost.....	14
2.2 Přetrvávající společenské problémy.....	14
2.3 Systém, strany a voliči	16
2.3.1 Stranický systém.....	16
2.3.2 Demokratická strana	17
2.3.3 Republikánská strana	17
2.3.4 Stranické spory	17
2.3.5 Charakteristiky voličů	18
2.3.6 Cílení na rozdílné problémy	20
2.4 Prezidentské volby	21
2.4.1 Proces prezidentských voleb	21
2.4.2 Joe Biden	22
2.4.3 Donald Trump.....	22
PRAKTICKÁ ČÁST.....	24
3 Metodologie	24
3.1 Výzkumný problém a výzkumný cíl	24
3.2 Výzkumné otázky.....	25
3.3 Metodologické aspekty výzkumu.....	25

3.4 Výběr výzkumných dat	26
3.5 Metody analýzy dat	27
4 Zjištění	33
4.1 Sociální problémy	33
4.2 Joe Biden	34
4.2.1 Lid	34
4.2.2 Elita	36
4.2.3 Donald Trump jako elita	38
4.2.4 Vůle lidu	41
4.3 Donald Trump	43
4.3.1 Lid	43
4.3.2 Elita	47
4.3.3 Biden a demokrati jako elita	48
4.3.4 Vůle lidu	54
4.4 Shrnutí a porovnání	55
Závěr a diskuze	59
Seznam literatury	61
Seznam tabulek	70
Seznam příloh	70
Příloha č.1 - Přepis 1. debaty poskytnutý Komisi pro prezidentské volby	71
Příloha č.2 - Analýza 1. debaty	73
Příloha č.3 - Odkazy na videozáznamy a transkripce debat	76
Původní projekt diplomové práce (odevzdaný v září 2020)	77

Úvod

Jak již název napovídá, tato práce se zabývá tematikou využití populismu v amerických prezidentských volbách uskutečněných v listopadu roku 2020, ve kterých se proti sobě utkal tehdejší republikánský prezident Donald Trump s demokratickým kandidátem a bývalým viceprezidentem Joe Bidenem. Populismus je v současné době velice důležitým politickým fenoménem, který napříč světem nabírá na relevanci. Přesto o jeho teoretickém vymezení a aplikaci v reálném světě panují značné rozpory. Volby v USA jsou zásadní událostí v globálním měřítku, proto jsme si zvolili věnovat právě jim. Jak v průběhu diplomové práce demonstrujeme, populisté mají tendenci se u svých zahraniční kolegů inspirovat. Ustanovení političtí aktéři si také mohou vypůjčit populistické prvky. Z tohoto důvodu je tento výzkum významný i pro nás a naši politickou scénu v České republice.

Cílem práce je poskytnout vhled do populistického diskurzu. V rámci toho je třeba zjistit, zda (a popřípadě popsat jaké) elementy populismu byly použity oběma kandidáty. Pro potřeby této práce vycházíme z pojetí populismu jako politické ideologie od Case Muddeho (2004), které ještě doplňujeme o dimenzi inkluзивity a exkluzivity dle Filce (2013). Následně budou popsány prvky kontrastovány proti sobě. Také se zaměříme na společenské problémy, o kterých oba politici hovoří, když využívají těchto elementů a na jimi aplikované argumentační strategie. Předmětem analýzy jsou dvě politické debaty, které volbám předcházely. Zvolenou metodou se stal diskurzivně-historický přístup kritické diskurzivní analýzy dle Wodak (2001). Původním záměrem bylo prozkoumat i příspěvky kandidátů na sociální síti Twitter, avšak první zdroj informací poskytl nejenom dostatek relevantních dat, ale umožnil i mnohem přesněji zachovat kontext předkládaných výroků a dynamiky panující mezi oběma politiky.

Práce se člení na dvě hlavní části – teoretickou a praktickou. Teoretická část se dělí na dvě kapitoly. První je věnována definování populismu. Nejdříve (1.1) se zaměříme na představení různých koncepcí a zdůvodníme výběr té pokládající populismus za politickou ideologii. Následně (1.2) detailně pojednáme o jejích rozličných charakteristikách. Na závěr (1.3) se budeme věnovat šíření tohoto fenoménu. Druhá kapitola představí čtenáři kontext současné americké společnosti. Na začátku (2.1) seznámíme čtenáře s koncepcí rozdělené společnosti. Na to navážeme (2.2) přetrvávajícími společenskými problémy. Poté (2.3) popíšeme bipartní politický systém a prezidentské volby (2.4). Praktická část má rovněž 2

kapitoly. Třetí je věnována použité metodologii. Postupně provází jednotlivými kroky – (3.1) definování výzkumného problému a cílů, (3.2) vymezení výzkumných otázek, (3.3) prezentování metodologických aspektů, (3.4) vybrání výzkumných dat a (3.5) znázornění analytických metod. Čtvrtý segment se zabývá dobranými zjištěními. Kapitola začíná pojednáním o tématech populistického diskurzu (4.1), po čemž (4.2) následuje analýza výroků Joe Bidena a Donalda Trumpa (4.3). Poslední podřazená podkapitola (4.4) sumarizuje a porovnává poznatky. Také prozkoumává diskurzivní strategie. Následuje finální část, ve které je obsah celé práce komprehensivním způsobem shrnut a závěry jsou dosaženy.

TEORETICKÁ ČÁST

Tato část diplomové práce se skládá ze dvou kapitol, prostřednictvím kterých postupně představujeme relevantní koncepty, teorie a osobnosti, se kterými bude dále pracováno. Stavíme tak základy pro část praktickou a analýzu samotnou. První segment se zde věnuje rozsáhlé problematice populismu. Druhý oddíl se zabývá různými elementy kontextu současné americké společnosti.

1 Populismus

V průběhu této části si představíme jeden z hlavních pojmů, který bude během této práce používán – populismus. S takovýmito koncepty se samozřejmě nedá jen tak disponovat. Proto bude záhodno jej nejdříve definovat. Tomuto procesu se bude věnovat první podkapitola (1.1), v rámci jejíž podřízených podkapitol ukážeme rozdílné koncepce, prostřednictvím kterých bývá na tuto problematiku nahlíženo. V následující části (1.2) budou prezentovány atributy, kterými bývá charakterizováno pojetí populismu jakožto ideologie, které se stane základním teoretickým rámcem naší analýzy. Závěrečná část první kapitoly (1.3) se bude zabývat současnou relevancí populismu v soudobých společnostech i vzájemnou inspirací mezi politickými aktéry.

1.1 Koncepce populismu

Populismus je rozsáhlou tématikou, kterou můžeme nalézt napříč rozdílnými sociálními vědami v odlišných podobách v rozličných částech světa a různorodých časových periodách. Tento pojem také často zazníval v diskuzích o kandidátech na prezidenta v USA. Rok 2020 a soutěž mezi Joe Bidenem a Donaldem Trumpem tedy není výjimkou.

Proto bychom se rádi zaměřili na tyto volby a zjistili, zda je nálepka populisty pro tyto politiky skutečně zasloužená. Pokud je, využijeme této příležitosti k popsání toho, které jimi implementované prvky jsou populistické a v jakých ohledech se, popřípadě liší. To však nebude zcela přímočarý úkon kvůli rozpětí toho, co vše bývá pod tento termín zahrnuto. Naším cílem bude tedy nahlédnout do tohoto populistického diskurzu.

Existuje značné množství přístupů, kterými tato tematika bývá uchopována. Označení populisty bylo přiděleno velkému množství velice rozdílných politických hnutí a vůdců, jejichž hodnoty byly často odlišné či dokonce protichůdné. Stejně tak byla popsána

řada rozdílných charakteristik, které bývají populismu připisovány. Zde například můžeme nacházet důraz na mobilizaci/kolektivní akci vedenou zespodu společnosti, snahu narušit status quo, specifický styl vyjadřování charismatického vůdce či určité politiky týkající se ekonomiky. Právě tato nejednoznačnost pojmu vyvolává v diskurzu na akademické půdě značné problémy (Collier, 2001: 11813-11814).

Rádi bychom proto věnovali jednotlivé části této podkapitoly představení několika dominantních koncepcí této problematiky. Zde budeme vycházet z toho, jak toto rozdělení ve svém díle prezentují významní badatelé Gidron a Bonikowski (2013). Nejdříve (1.1.1) prodiskutujeme pojetí, které chápe populismus jakožto určitý diskurzivní styl. Poté (1.1.2) seznámíme čtenáře s jeho vyobrazením jakožto specifické politické strategie. Ve finální části (1.1.3) se budeme zabývat koncepcí, jež vymezuje problematiku jakožto politickou ideologii. Účelem těchto pasáží je poskytnout přehled o rozdílných koncepcích a položit teoretické základy, které dále poslouží k analýze problematiky na konkrétním případě obou hlavních kandidátů v amerických prezidentských volbách. Přesnému nadefinování výzkumného problému bude ještě věnován segment v metodologické části (3.1).

1.1.1 Populismus jako diskurzivní styl

Jedno z pojetí, pomocí kterého lze analyzovat problematiku populismu, na něj nahlíží jakožto na specifický diskurzivní styl. Pohled na populismus z perspektivy komunikace nám naznačuje, že sdělení od populistických politiků jsou často podávána prostřednictvím určitého stylu prezentace obsahujícího řadu specifických charakteristik. Politické hodnoty daného aktéra nejsou určující. Populismus je tedy spíše definován prostřednictvím své formy než obsahem. V této konceptualizaci jde o to, jak tyto komunikační procesy přispívají ke konstruování populistických idejí (de Vreese, Esser, Aalberg, Reinemann, Stanyer, 2018: 425-426).

Za jednu z nejdůležitějších osob tohoto myšlenkového směru lze považovat amerického výzkumníka Carlose de la Torreho. Jeho hlavním předmětem zájmu je politické dění v Latinské Americe. Definoval problematiku jakožto „Rétoriku, která konstruuje politiku jakožto morální a etický souboj mezi lidem a oligarchií.“ (Gidron, Bonikowski, 2013: 7). Toto s sebou rovněž nese podezření, že elity nejsou schopny dostát své roli zajišťování obecného blaha. Místo toho vládnou ke svému prospěchu (Bretherton, 2019: 28). Časté je vyobrazování motivů krize, pádu a spásy. Tato rétorika bývá někdy nazývána manichejskou, protože její černobílý pohled na svět dělí tyto skupiny na striktně dobré či

špatné. Identity obou stran jsou konstruovány postupně. Hlavním procesem je tu tedy rámcování probíhajících událostí jakožto této antagonistické konfrontace (de la Torre, 2007: 389-390). Tento protikladný vztah slouží jakožto katalyzátor spojení formy politické komunikace se specifickými obsahy. Tato dualita rovněž signifikuje národu populismu jakožto inherentně se vymezujícího proti status quo (Gidron, Bonikowski, 2013: 10).

Přestože primárním zájmem de la Torreho je Latinská Amerika, v žádném případě však toto nemůžeme považovat za regionálně specifický úkaz. Obdobné koncepce nacházíme různě po světě. Kazin ve svém díle prezentuje populismus jakožto určitý styl řeči využívaný těmi, kdo tvrdí, že mluví většinu obyvatel Spojených států (Gidron, Bonikowski, 2013: 8). Podobně dílo Walgravea a Jagerse, které se týká se západní Evropy, přichází s definicí pojímající populismus jakožto „politický komunikační styl politických aktérů, který se vztahuje k lidu“ (Walgrave, Jagers, 2007: 322). Ve své podstatě klade důraz na homogenitu lidu, přičemž rovněž vymezuje určité skupiny populace jakožto nežádoucí. Vyvolává silné sentimenty proti vládnoucím skupinám. Dalším aspektem je rovněž tvrzení těchto politických aktérů, že mluví jménem lidu a jsou mu velice blízko. Toho mohou docílit například neformálním oblékáním, avšak jádrem zůstávají lingvistické prvky. Velice často hovoří o lidu a pomocí obecných termínů jako „voliči“, či „daňoví poplatníci“ se jej snaží ukázat jako zúčastněného politického aktéra, jehož starosti nejsou ignorovány a který může situaci změnit. Jejich pojetí s sebou nese autoritářské či hanlivé konotace (Walgrave, Jagers, 2007: 322).

1.1.2 Populismus jako politická strategie

Zde rozebereme druhé pojetí, které nahlíží na tematiku populismu jakožto na formu politické strategie. Podobně jako u výše uvedeného diskurzivního přístupu je tento primárně spojován s Latinskou Amerikou (Gidron, Bonikowski, 2013: 10). Přesto se občasně setkáváme s jeho aplikací ve Spojených státech. V poslední době se rovněž rozmáhá jeho relevance při studiu problematiky v Evropě (Rueda, 2020: 1). Vnitřně však může ten přístup být velice různorodý (Gidron, Bonikowski, 2013: 10).

Nejvýznačnějším zastáncem tohoto vymezení je americký politolog Kurt Weyland (Rueda, 2020: 2). Jeho definice zní následovně „populismus se dá nejlépe definovat jako politická strategie, skrze kterou osobitý vůdce usiluje o nebo uplatňuje výkonnou moc na základě přímé, nezprostředkované, neinstitucionalizované podpory získané od velkého množství převážně neorganizovaných následovníků.“ (Weyland, 2001: 14).

Jedná se tedy o strategii, která je svou povahou ve při s řádným fungováním demokracie a jejím důrazem na otevřenou debatu, pluralismus a spravedlivé soupeření ve volbách. Osobnost vůdce se snaží obcházet ustanovené instituce a zřídit kontakt tváří v tvář s velkým množstvím občanů. On/ona rovněž často útočí na své politické oponenty, které se snaží delegitimizovat jejich označením jakožto původu problémů ve společnosti a prezentuje se jako spasitel lidu. Toto je součástí procesu konstrukce duality „my vs oni“. Snaha o kontrolu médií je také častým úkazem. Tato strategie může zaujímat odlišné postoje a stejnou měrou usilovat o rozličné ekonomické a politické cíle (Weyland, 2013: 20-21).

Věří skutečně vůdce alespoň v nějaké míře v existenci a řešení konfliktu mezi lidem a elitami? Nedá se spíše říct, že jedná čiště oportunisticky? Toto je velice diskutabilní. Jedná se o záležitost jednotlivých empirických případů, a i tak je prakticky nemožné nezvratně určit (Aslanidis, 2016: 96). Dle Weylanda (2001) je zaměření tohoto přístupu na metody a prostředky získávání a vykonávání moci lepším vytyčením konceptu než pojetí jakožto komunikačního stylu. Zdůvodňuje to tím, že se soustřeďuje na činitele opravdu zakládající svou moc na populismu a nezahrnuje ty, kteří jen občasně využívají jeho prvků (Weyland, 2001: 12).

Samozřejmě existují i další badatelé následující ve stopách tohoto směru. Přesto se však ne vždy zcela ztotožňují s myšlenkami výše uvedeného autora. Například Hans-Georg Betz volí definici populismu jakožto „primárně politické strategie, jejíž politická rétorika evokuje latentní křivdy a apeluje na emoce, které probouzí“. Robert R. Barr toto pojímá spíše jako „masové sociální hnutí vedené člověkem zvenčí či nekomformistou, který se snaží získat nebo udržet moc prostřednictvím vymezení se proti establishmentu a využívání plebiscitárních spojeních“ (Rueda, 2020: 2). Jiní využívají více ekonomicko-centrické optiky. Acemoglu a kolegové pokládají problematiku za „implementaci politik podporovaných značnou částí populace, přestože poškozují ekonomické zájmy většiny“ (Gidron, Bonikowski, 2013: 11). Většinu z těchto koncepcí zastřešuje spojení tří věcí – důraz na honbu za mocí, silné zaměření na vůdce a normativní odsouzení uživatelů těchto strategií (Rueda, 2020: 2-3).

1.1.3 Populismus jako ideologie

V neposlední řadě se dostáváme k pojetí populismu jakožto politické ideologie. Jedná se v současné době o hlavní konceptualizaci, která je využívána na akademické půdě (Bosetta,

Husted, 2017: 4). Nejvýznamnější osobou, která nejvíce ovlivnila tento myšlenkový směr, je nizozemský sociolog Cas Mudde (Gidron, Bonikowski, 2013: 5).

Mudde je jedním z těch, kteří považují konceptuální roztržitost za silně problematickou. Kromě výše zmíněných nejasností rovněž říká, že je nutné se vypořádat s normativitou i regionálně ukotvenými specifiky. Za tímto účelem se rozhodl využít přístup italského politologa Giovanniho Sartoriho a vytvořit tak minimalistickou definici, která se snaží zachytit jen ty nejzásadnější nezbytné charakteristiky daného konceptu (Mudde, Kaltwasser, 2013: 149). Jeho definice zní tedy následovně. „Populismus je úzká ideologie, která vnímá společnost jakožto zcela rozdělenou do dvou homogenních a v antagonistickém vztahu se nacházejících skupin, „čistí lidé“ proti „zkorumpovaným elitám“ a dále tvrdí, že politika by měla být projevem vůle lidu.“ (Mudde, 2004: 543). S tímto pojetím bychom rádi dále pracovali v praktické části. Volíme jej z toho důvodu, protože ho považujeme za nejucelenější koncepci. Pomocí ní se také velmi dobře bude zkoumat rozdělená společnosti, jakou je v současnosti USA. Tuto problematiku si přiblížíme až v průběhu druhé kapitoly. Nejdříve však bude záhodno rozebrat jednotlivé části této definice více dopodrobna, aby tak byla řádně připravena půda pro analýzu.

1.2 Charakteristiky populismu jako ideologie

V rámci této podkapitoly se budeme věnovat znakům, které charakterizují populismus jakožto politickou ideologii podle sociologa Case Muddeho. V první části (1.2.1) vysvětlíme koncept úzké ideologie. Poté (1.2.2) se ponoříme do části definice hovořící o antagonismu běžného člověka a zkorumpovaných elit. Následně (1.2.3) nahlédneme do tematiky vlády v souvislosti s vůlí lidu. V závěru této podkapitoly (1.2.4) budeme prezentovat rozdíl mezi exkluzivním a inkluzivním vymezením pojmu. Zde hlavně vycházíme z díla Filce (2013).

1.2.1 Úzká ideologie

Jak jsme již uvedli výše, Muddeho definice populismu začíná označením této ideologie jakožto ideologie úzké (thin-centred). Co je však možno si po tímto názvem představit?

Britský politolog Michael Freedman přišel s tímto termínem na konci 90. let. Dle něj označuje právě ty ideologie, které svým konceptuálním uspořádáním nejsou dostatečné k řešení komplexních socio-politických problémů, na něž se velké ideologické teorie tradičně snažily nalézt odpověď. V naprosté většině případů se zaměřují na jednu nebo dvě

problematiky či se alternativně navazují ostatní ideologie, aby působily šířeji (Freeden, 2017: 2).

Takto lze charakterizovat i populismus. Ten je úzký, protože existuje jakožto velice omezené jádro napojující se na ostatní politické myšlenky (Mudde, 2004: 544). Rovněž neoplývá schopností vypracovat obsáhlé a koherentní politické programy, ani nenabízí praktická řešení pro relevantní společenské problémy. Úplné ideologie mohou být vnitřně diverzifikované, avšak zůstávají velice konsistentní ve svých jádrových konceptech. Což je další věcí, kterou u populismu nenacházíme. Ukázkovým příkladem tohoto jevu je tvárnost níže diskutovaného pojmu lid, který silně závisí na kontextu (Stanley, 2008: 95-96, 106-107). Potřeba dalších ideologií je jedním z možných vysvětlení, proč na akademické půdě panuje taková nejasnost ohledně této problematiky. Může se přichytit například na konzervatismus, socialismus či jiné ideologie. Nebere přitom ohledu na to, ke které straně politického spektra daný aktér spíše tíhne (Loew, Faas, 2019: 495). K tomuto tématu se ještě vrátíme v rámci podkapitoly 2.4, ve které prodiskutujeme politické orientace/ideologie obou kandidátů. Tak ustanovíme, na co se v případě těchto voleb populismus může připevnit.

1.2.2 Běžný lid vs. zkorumpovaná elita

V této části se budeme věnovat druhé z charakteristik – běžný lid vs. zkorumpovaná elita. Jak vyplývá z definice, jednotlivé společnosti se dle Muddeho dělí na dva tábory. Oba z nich jsou vnitřně homogenní. Mezi nimi panuje vzájemně antagonistický vztah (Gidron, Bonikowski, 2013: 6). Tato myšlenka má dlouhou historii. Bylo jí možno zaznamenat již mezi prvními populistickými hnutími (Filc, 2015: 263-264). Její prominentní znovuoživení společně s populismem lze obecně datovat do 80. let minulého století (Mudde, 2016: 25-26).

Avšak idea běžného člověka je dosti problematičtější, protože existují značně odlišné interpretace. Toto je rovněž odrazem toho, že populismus existuje jakožto úzká ideologie, která se potřebuje navázat na jiné s více substanciálním obsahem. Mezi nejčastější přístupy patří chápání lidu z hlediska 1) politického (suverénní lidé), 2) kulturního (lidé národa) a 3) ekonomického (lidé jako třída). První je vnímáno jakožto specifické chápání demokracie, kdežto bývá druhé přiřazováno k pravicovému populismu a třetí spadá pod ten levicově orientovaný (Kriese, 2014: 363-364).

Tato charakteristika vyžaduje prozkoumání. Budeme se tedy zabývat zjištěním toho, jaké skupiny oba kandidáti ve svých kampaních řadí mezi běžný lid a koho vymezují jakožto

elitu. Také bude důležité porovnání nejen rozdílů mezi konstrukcí těchto skupin, ale jakým způsobem k nim přistupují. Přesnější definice této i dalších charakteristik vymezíme v metodologické části (3.5).

1.2.3 Vůle/vláda lidu

Dalším znakem, který bychom rádi v této podkapitole probrali, je důraz na vůli a vládu lidu. Ve své podstatě se populismus totiž vztahuje k otázkám politické reprezentace (Zaslove, Geurkink, Jacobs, Akkerman, 2020: 4). Vůle lidu je v této koncepci chápána jakožto hlavní zdroj legitimacy. Toto se váže na výše uvedenou charakterizaci homogenního lidu jakožto čistého. Elity jsou na druhou stranu prezentovány jako morálně pochybné (Spruyt, Keppens, Van Droogenbroeck, 2016: 336).

Populisté tedy vyslovují pochybnosti o jejich legitimitě v současném společenském uspořádání. Za důležité je považováno, aby si lid uvědomil svůj útlak, protože jedině pak mohou být jeho přání vyslyšena (Mudde, 2004: 546-547). Politik v tomto případě má hrát roli jakéhosi mluvčího, který hovoří za „tichou většinu“, jejíž požadavky jsou systematicky ignorovány. Výroky o tiché většině jsou však z empirického hlediska mimo vzácné výjimky dosti pochybné (Canovan, 1999: 6).

Tento aspekt samozřejmě koresponduje s jednou z častých domněnek o politickém procesu. Jeho aktéři nevytvářejí pozice, které zastávají, z ničeho. Předpokládá se tedy, že se politici snaží oslovovat občany na základě již existujících sentimentů, které jsou prevaletní mezi značnou částí populace (Spruyt, Keppens, Van Droogenbroeck, 2016: 335). Rozdíl je spíše v rámování situace. Populističtí politici se prezentují jakožto praví zastánci demokratického procesu. Nebojí se veřejně mluvit o populárních křivdách či názorech, které jsou systematicky pomíjeny establishmentem. Mezi ten patří zejména mainstreamové politické strany, soudobá vláda či média (Canovan, 1999: 2). Tito političtí protivníci bývají zobrazováni jako zosobněné zlo, které je protikladem dobra běžného člověka (Mudde, 2004: 544).

Nabízí se otázka, proč je vlastně idea vůle lidu tak apelující? Mezi ustanovené poznatky patří skutečnost, že občané nejsou pasivní skupinou. Rozličné části populace disponují sympatiemi k populistickým postojům v rozdílných mírách (Zaslove, Geurkink, Jacobs, Akkerman, 2020: 1). Existují pro to různá vysvětlení. Někteří například naznačují, že se jedná o reakci lidí, kteří nestíhají držet krok s rapidně měnícími se podmínkami ve

společnosti. V důsledku toho se nacházejí ve zranitelné situaci. Identifikování příčin svého stavu v jednoduché černobílé distinkci lidu a elit s optimistickou a relativně lehkou cestou ke změně se tak stává určitým způsobem zvládnání situace (Spruyt, Keppens, Van Droogenbroeck, 2016: 336). Dalším z faktorů přispívajícím k rezonanci s populistickým odporem proti elitám v posledních desetiletích je ironicky rovněž zvyšující se úroveň vzdělanosti. Díky ní se řádový občan totiž stává více skeptickým vůči legitimitě politického ustanovení (Mudde, 2004: 554). Tímto tématem také navážeme na předchozí elementy v našem výzkumu.

1.2.4 Exkluzivní vs inkluzivní pojetí

V neposlední řadě se podíváme na tento aspekt populismu. Dá se říci, že je tento koncept ve své podstatě exkluzivní a vymezuje tak, které skupiny lidí jsou žádoucí a které nikoliv? Nebo je svým charakterem spíše blíže inkluzivitě? Snaží se tedy pojmout co největší množství lidí? Ve skutečnosti jsou obě varianty zcela relevantní. V následujících řádcích tedy prozkoumáme tuto dimenzi.

Nejdříve je vhodné zmínit, že populismus s sebou vždy nese v určité míře prvky inkluzivity a exkluzivity. Avšak na základě těchto znaků lze rovněž rozlišit různé typy populismu. V rámci tohoto dělení se často používají dva hlavní determinanty. Prvním z nich je to, kdo spadá pod definici elit a běžného lidu. Druhým faktorem je záležitost toho, k jaké ideologii je vázán (Mudde, Kaltwasser, 2013: 147-148). Typickým příkladem takovéto ideologie může být nacionalismus (Postel, 2019: 5) nebo socialismus či konzervatismus (Loew, Faas, 2019: 495). Z hlediska výskytu dvou druhů existuje značná regionální diference. Inkluzivní pojetí je charakteristické například pro Latinskou Ameriku, kdežto výzkumy lokalizované v Evropě vykazují spíše přítomnost jeho exkluzivního pojetí (Mudde, Kaltwasser, 2013: 149).

My jsme se rozhodli zvolit pojetí od Filce. Ten rozděluje tuto dualitu do 3 separátních dimenzí – materiální, politické a symbolické. Materiální dimenze se vztahuje k distribuci státních zdrojů. Z této perspektivy sledujeme, zda jsou některým skupinám přednostně dodávány či jsou jiným upírány (Mudde, Kaltwasser, 2013: 158-159). Inkluzivní populisté se snaží zlepšit materiální stav segregovaných skupin. Exkluzivní hnutí v opačném směru implementuje omezení přístupu ke zdrojům a službám sociálního zabezpečení pro jisté části populace (Filc, 2013: 266-267).

Politická dimenze obsahuje dva elementy – možnost plné účasti na demokratickém procesu a reprezentace skupin v politické aréně (Mudde, Kaltwasser, 2013: 161). Inkluzivní hnutí mají podporovat exkludované skupiny jejich konstituováním jakožto politických aktérů. Politická integrace by měla vyústit v nemožnost jejich ignorování ostatními politickými skupinami. Problémem je, že tato inkluze je vždy jen částečná. Exkluze v opačném případě znamená zamezení přístupu k občanství, zhoršení možností mobilizace a organizace i potenciální perzekuce. Toto často vychází z jednoty lidu konstruované na základě etnicity a národnosti (Filc, 2013: 265-267).

Závěrečnou je dimenze symbolická. Ta je trochu vágnější. Vesměs jde o to, které skupiny jsou či nejsou zahrnovány pod lid. Rovněž je brán ohled na to, kdo je považován za elitu. Často se zde populisté odvolávají na historii své země a její symboly či hodnoty (Mudde, Kaltwasser, 2013: 162-164).

Na základě tří výše zmíněných dimenzí bychom rád identifikovali, ke kterému pojetí se spíše blíží oba z kandidátů. Samozřejmě zde mluvíme za předpokladu, že v jejich interakcích budou v první řadě prvky populismu vůbec nalezeny.

1.3 Šíření populismu

V této podkapitole se budeme zabývat výskytem populismu v současném světě. Nejdříve (1.3.1) budeme diskutovat často zmiňovaný nárůst relevance tohoto úkazu v posledních letech. Následně (1.3.2) budeme polemizovat nad tím, jak se různí populisté vzájemně inspirují ve svých politických kampaních. Zde rovněž osvětlíme vliv úspěchu populistických aktérů na tradičně ustanovené politické strany.

1.3.1 Nárůst relevance

Nabízí se otázka, proč by se někdo měl vlastně problematikou populismu zabývat? V této části bychom se proto rádi věnovali tématice nárůstu jeho relevance v současném světě.

Populismus ve své moderní podobě vznikl zhruba konci 19. století v USA a Ruském impériu (Filc, 2015: 263-264). Tento fenomén se začal pomalu šířit do světa. Za zmínku stojí obzvláště 80. léta 20. století. V této době došlo k vzestupu mnoha populistických stran. (Mudde, 2004: 541). Avšak toto období bledne v porovnání se současnou situací, protože tato problematika je v posledních letech relevantnější, než byla kdykoliv předtím. Dávno pryč jsou doby, kdy byl populismus byl občasně se objevujícím se jevem vyhrazeným

převážně pro okraje politického spektra. Můžeme ho nalézt prakticky všude. Sám Mudde nazývá současnou situaci populistickým zeitgeistem (Moffitt, 2016: 1-2). Za vhodné považujeme uvést alespoň několik zásadních příkladů.

Mezi takové strany můžeme řadit například francouzské Národní sdružení, bolívijské Hnutí za socialismus (Mudde, Kaltwasser, 2013: 148) či prominentní americké konzervativní hnutí Tea Party. Často uváděnými figurami jsou například Geert Wilders, Marine La Pen, Thankin Shiwatra nebo právě Donald Trump (Moffitt, 2016: 1). Tento výčet nás jasně ukazuje, že se skutečně jedná o světově důležitý fenomén. Proto jej má význam zkoumat.

1.3.2 Vzájemná inspirace politiků

Dalším zásadním aspektem relevance populismu v současném světě je vzájemná inspirace politiků. Jak budeme prezentovat v následujících řádcích, k imitaci populistických praktik nedochází pouze mezi jednotlivými populisty, ale podobný jev nalézáme i v řadách tradičních politických aktérů. Účelem této kapitoly je ukázat, že studium tohoto jevu v rámci voleb v USA je důležité i pro nás v České republice, protože může mít dopady i na naši politickou scénu.

Vzájemná inspirace mezi populisty je převážně examinována v souvislosti v pravicovém pojetím populismu. Můžeme ji pozorovat v kontextu národním i mezinárodním. Prvním zmíněným se zabývali Verbeek a Zaslove (2016). Na italském příkladu identifikovaly tři způsoby strategie – imitaci, antagonismus a mutaci. Mutací je zde myšlena negativní reakce, kterou mají novější populistické strany vůči starším, které dosáhly úspěchu a staly se součástí establishmentu. (Verbeek, Zaslove, 2016: 304-305, 308-310).

Mezinárodnímu měřítku se věnovala Miller-Idriss (2019). Ta také vymezuje 3 hlavní způsoby. Prvním je imitace narativu a použití obdobných technik k ustanovení čistého lidu a nekalého státu. Druhá forma je velice podobná, avšak nahrazuje koncepty lidu a elit za zájmy národa a zájmy zastánců globalizace. Poslední strategií je přímá spolupráce mezi populisty napříč zeměmi díky novým formám komunikace (Miller-Idriss, 2019: 22-24, 29-30). Z přejímání populistických praktik byl obviněn i Donald Trump. Například Driesen (2019) ve své článku argumentuje, že politik kopíruje v mnohých směrech maďarského premiéra Viktora Orbána.

Populisté ovšem neexistují ve vakuu, a tudíž jejich interakce mohou mít vliv na ostatní politické aktéry. V souvislosti s reakcemi ustanovených stran na vzrůstající populistická hnutí v roce 2001 Downs vytvořil základní typologii dělící druhy odpovědí na engagement a disengagement. První způsob zdůrazňuje jednání s populisty jako s legitimními oponenty (Hjorth, 2018: 1). Jejich úspěch může mít v tomto směru dva typy následků. Kooptování znamená, že tradiční strany začnou ve snaze přilákat voliče zpět čím dál více měnit své priority, aby se podobaly těm populistickým. Tím se však otevírají i k adaptaci jejich technik. Druhým důsledkem je kolaborace v politických arénách, což také může ovlivnit jejich identitu a vztahy s ostatními politickými aktéry (Downs, 2001: 27-28).

V rámci druhého způsobu je kladen důraz na ostrakizaci (Hjorth, 2018: 2). První strategií je ignorování populistické strany. Klade se zde důraz na její nelegitimní status, kvůli čemuž není třeba jí ani věnovat pozornosti. Toto disponuje pouze minimální účinností. Existuje zde hrozba, že populisté tím, že jejich program nikdo nekonstentuje, posílí. Rovněž toto může mít za následek, že tradiční strany vypadají neschopné řádně plnit své povinnosti. Druhou strategií je izolace. Ustanovená strana nebo jejich koalice označuje populisty za veřejnou hrozbu. Tu se poté snaží dostupnými legálními a politickými prostředky delegitimizovat, izolovat či zcela zničit (Downs, 2001: 26-27).

Poselstvím této kapitoly je také tedy myšlenka, že prvky populismu nejsou exkluzivní pro (nové) populistické aktéry. I tradiční politici a ustálené strany mohou sáhnout po jejich použití. Jedná se tedy spíše o spektrum než o jednoduchou dichotomii. Z tohoto důvodu k této problematice také takto budeme přistupovat.

2 Představení kontextu

Aby byl člověk schopen prozkoumat nějaký fenomén, považujeme za důležitou znalost kontextu, ve kterém se odehrává. Tomuto se budeme věnovat v průběhu celé téhle kapitoly, což nám připraví půdu pro empirickou analýzu. Jak tvrdí Liu (2020), společnost USA je značně polarizovaná. Jak si následně ukážeme, pasuje na ní společensko-vědní termín „rozdělená společnost“. Nejprve (2.1) si tedy ukážeme, co je přesně tímto konceptem myšleno. Později (2.2) si představíme společenské problémy, které dlouhodobě zužují Spojené státy americké. Poté (2.3) krátce pohovoříme o bipartním politickém systému, politických stranách a některých jejich aspektech. Poslední podkapitola (2.4) bude věnována

prezidentským volbám a představení politického pozadí Joe Bidena a Donalda Trumpa, ze kterého přicházejí na scénu jakožto kandidáti.

2.1 Rozdělená společnost

Jak název napovídá, tyto společnosti jsou charakteristické značnými konflikty mezi rozličnými skupinami obyvatelstva. Tyto spory mohou existovat v různých dimenzích. Mezi ty řadíme například tu politickou, ekonomickou, rasovou či náboženskou (Jeong, 2009: 110).

Rozdíly mezi republikány a demokraty, konzervativněji a liberálněji smýšlejícími jedinci, bohatými a chudými, obyvateli urbánních a rurální oblastí a mnohé další jsou velice příznačné v současných Spojených státech amerických. Rozdělení zachází až do takových mezí, že se začínají tvořit dvě separované a opoziční národní identity (Liu, 2020: 1).

Takový jev se bezpochyby promítne do volebního chování občanů. Pokud vezmeme v potaz, že vytváření duality „my vs. oni“ (včetně demonizování oponentů), nedůvěra vůči současně ustanoveným institucím a inkluze/exkluze určitých skupin jsou často brány jako signifikantní znaky populismu, takovéto prostředí pro něj dozajisté bude živnou půdou.

2.2 Přetrvávající společenské problémy

Společenské problémy jsou jevy, které nacházíme napříč světem. Výjimkou tedy nebudou ani Spojené státy americké. Rádi bychom v této části představili ty sociální potíže, které jsou v této zemi považovány v současné době za nejnaléhavější. Rovněž bychom chtěli popsat jejich dopady na volební preference. Tuto část považujeme za velice důležitou, protože plánujeme zmapovat, o kterých problémech jednotliví kandidáti při debatách hovoří a zda k nim vztahují populistické elementy.

Pro tyto potřeby si zvolíme data získaná stranicky nezávislou výzkumnou organizací Pew Research Center. Její nedávný průzkum mezi občany identifikoval následující problémy za nejzávažnější – dostupnost zdravotní péče (66 %), závislost na drogách (64 %), dostupnost vyššího vzdělání (55 %), státní rozpočet (53 %), změny klimatu (48 %), ekonomické nerovnosti (44 %), rasismus (43 %), ilegální imigrace (43 %), terorismus (39 %). Mezi příslušníky obou politických stran panují značné rozdíly ve vnímání důležitosti jednotlivých problémů (Pew Research Center, 2019: 15). K tomu se vrátíme později. Rádi bychom prozatím alespoň zběžně charakterizovali tyto problémy v americkém kontextu.

Dostupnost zdravotní péče je vnímána jakožto nejdůležitější sociální problém. Přístup k ní je v zemi značně ovlivněn rostoucími ekonomickými nerovnostmi. Bohatší občané žijí v průměru o 10 až 15 let déle. Tato mezera se pomalu rozšiřuje během posledních 50 let (Dickman, Himmelstein, Woolhandler, 2017: 1431). Na druhém místě je závislost na drogách. Do této kategorie spadá v USA podle WHO téměř 6 % populace. National Survey on Drug Use and Health vykazuje, že téměř pětina Američanů starších 12 let bere alespoň jednou ročně nelegální návykové látky (Swain, 2021). Vyšší vzdělání sebou nese příslib ekonomických a sociálních benefitů. V kontextu USA nalézáme otázky ohledně přístupu k tomuto typu vzdělání. Lepší příležitosti jsou mnohem dostupnější pro potenciální studenty z vysoce postavených a bohatých rodin. Tyto podmínky jsou rovněž nepříznivé pro rasové minority. Vzdělávací systém tak spíše přispívá k mezigenerační reprodukci nerovností (Taylor, Cantwell, 2018: 1-3).

Změny klimatu jsou silně politizovaným problémem. Velké diskuze panují ohledně toho, jaké politiky by měly být přijaty v reakci na tuto problematiku a na jaké aktéry by měly být zaměřeny (Grundmann, 2016: 562-563). Ekonomické nerovnosti zahájily značný růst od 70. let 20. století a tento vzestup ještě nabral na intenzitě od let 90. Tento jev má dopad na výsledky voleb. Státy s většími nerovnostmi typicky volí demokraty, kdežto více egalitární státy preferují republikány. Důraz je pokládán opravdu na nerovnosti a bohatství jednotlivých států nehraje takovou roli (Galbraith, Choi, 2020: 95). S tímto se také pojí to, že s rostoucími nerovnostmi příjmů je upevňován mezigenerační přenos ekonomických výhod i nevýhod (Nam, 2021: 12-13).

Rasismus je bezpochyby jedním ze zásadních problémů současné Ameriky. V posledním letech můžeme pozorovat, že otázky ohledně rasy a rasismu se čím dál více začínají objevovat jakožto signifikantní témata v prezidentských kampaních, ale na popularitě rovněž nabývají mezi voliči (Cramer, 2020: 152, 164). Spojené státy americké bývají někdy označovány jako „země imigrantů“. Avšak toto nemusí nutně znamenat to samé jako „země ilegálních imigrantů“. V médiích i politice je často imigrace asociována právě s druhým typem. Země byla od poloviny 60. let velice otevřená až do událostí 11. září 2001. Od té doby se věci změnila a mnozí politici se snažili uplatnit různé restriktce. Stejně jako rasismus se tato tematika vyšplhala v nedávné době mezi nejvyšší příčky žebříčku problémů, které prezidentští kandidáti adresují. Mezi voliči obou stran panují velice distinktivní názory na tuto problematiku jdoucí od silných hraničních kontrol a deportací až po snahy o reformaci

migračního systému (Yang, 2021: 9-14, 18). Události výše zmíněného dne rovněž naplnily zemi hrůzou z terorismu. Uplynula již téměř dvě desetiletí a hrozba teroristického útoku je stále jedním z předních témat plnicí stránky a programy rozdílných médií. Politiky týkající se národní obrany jsou stále upravovány, aby byly schopny čelit takovýmto rizikům (Krauzová, Matějka, 2018: 9-10). Přestože počátek 3. tisíciletí naznačoval, že hlavním problémem je mezinárodní terorismus, v následujících letech se stávalo čím dál jasnějším, že narůstá i domácí terorismus. Nebezpečí tedy pochází i zevnitř, protože jeho zdrojem jsou i ideologie a hnutí rezidující přímo v USA (Edwin, Hudson, 2012: 1-2).

2.3 Systém, strany a voliči

Pokud chceme nahlédnout do volebního procesu dané země, považujeme za důležité poskytnout kontext, v jakém systému se odehrává. Proto se v této části zprvu (2.3.1) budeme věnovat představení daného stranického systému USA. Následně postoupíme dále a alespoň krátce prodiskutujeme obě strany, které kandidáti reprezentují. Začneme s Demokratickou stranou (2.3.2) a přesuneme se poté na stranu Republikánskou (2.3.3). Na toto navážeme (2.3.4) segmentem objasňující stranické spory, jejichž intenzita v posledních letech rapidně roste. Pak (2.3.5) vymezíme distinktivní charakteristiky jejich voličských základů. Tuto podkapitolu zakončíme pojednáním o tom, jak rozdílně zastánci obou stranu přistupují k relevanci různých sociálních problémů (2.3.6).

2.3.1 Stranický systém

Jak jsem již před chvílí nastínili, zde se samozřejmě zaměříme na stranický systém USA. Dle Giovanniho Sartoriho (2005) zní definice uspořádání následovně. „Stranický systém je přesně oním systémem interakcí vyplývajícím z mezistranické soutěže.“ (Sartori, 2005: 55). Typicky je kategorizujeme na systémy jedné, dvou či více stran (Novák, 1997: 46). Přesto například u Sartoriho nacházíme typů více. Spojené státy americké řadíme právě mezi dvoustranické systémy (Midlarsky, 1984: 929). Ty bývají také někdy označovány jako bipartní. Mezi základní charakteristiky dvoustranických systémů patří existence dvou stran, které společně soupeří o většinu v parlamentu a samostatnou vládu. Kromě toho jsou také schopny dosáhnout úspěchu a u moci se střídají (Sartori, 2005: 2002). Těmito strany jsou zde samozřejmě Demokratická strana a Republikánská strana.

2.3.2 Demokratická strana

Nejdříve představíme Demokratickou stranu. Jedná se tedy o jednu ze dvou dominantních politických stran v bipartním systému Spojených států. Má velice dlouhou historii. Její založení se datuje na konec 18. století. Její řídicí organizací je Demokratická národní komise. Co se týká jejího politického zaměření, v současné době je značně levicově orientovaná a obecně se přihlašuje k liberálním hodnotám. Toto samozřejmě formuje priority stranických členů. Za důležitá témata považují nerovnosti ve společnosti, v jejichž rámci se zabývají různými dimenzemi. Ohlasy také vzbuzuje problematika sociálního státu. Zde se často diskutují problémy jako řádný přístup ke zdravotní péči či vyššímu vzdělání. Podporují také inkluzivní přístup k imigraci, čímž dosti kontrastují své oponenty. Rovněž se věnují ochraně životního prostředí a bojují proti změnám klimatu. V otázkách bezpečnosti zvyrazňují otázky ohledně regulace střelných zbraní (Kelly, 2019).

2.3.3 Republikánská strana

V této části se na řadu dostává druhá hlavní politická strana v USA – Republikánská strana, která také bývá běžně nazývána Grand Old Party nebo zkráceně GOP. Stejně jako její demokratický protějšek i tato strana má v zemi značně dlouhou tradici. Vznikla v roce 1854 jakožto opozice proti návrhu zákona Kansas-Nebraska o otroctví (Texas GOP: 2018). Je spravována organizací zvanou Republikánská národní komise. Současná podoba strany je pravicově orientovaná. Působí jakožto platforma pro konzervativce. Toto samozřejmě v obecné rovině tvaruje jí zastávané hodnoty, přestože její politici nejsou zas tolik jednotní. Mezi základní postoje patří podpora laissez-faire kapitalismu a nabídkové ekonomiky. S tím také souvisí důraz na nízké daně. Za význačné problémy považuje například bezpečnost země. Obdobně důležitou problematikou je migrace, vůči které přistupuje spíše restriktivně. Dále se zajímá například o ekonomickou prosperitu či se snaží vyřešit silné zatížení státního rozpočtu (Ballotpedia, 2021).

2.3.4 Stranické spory

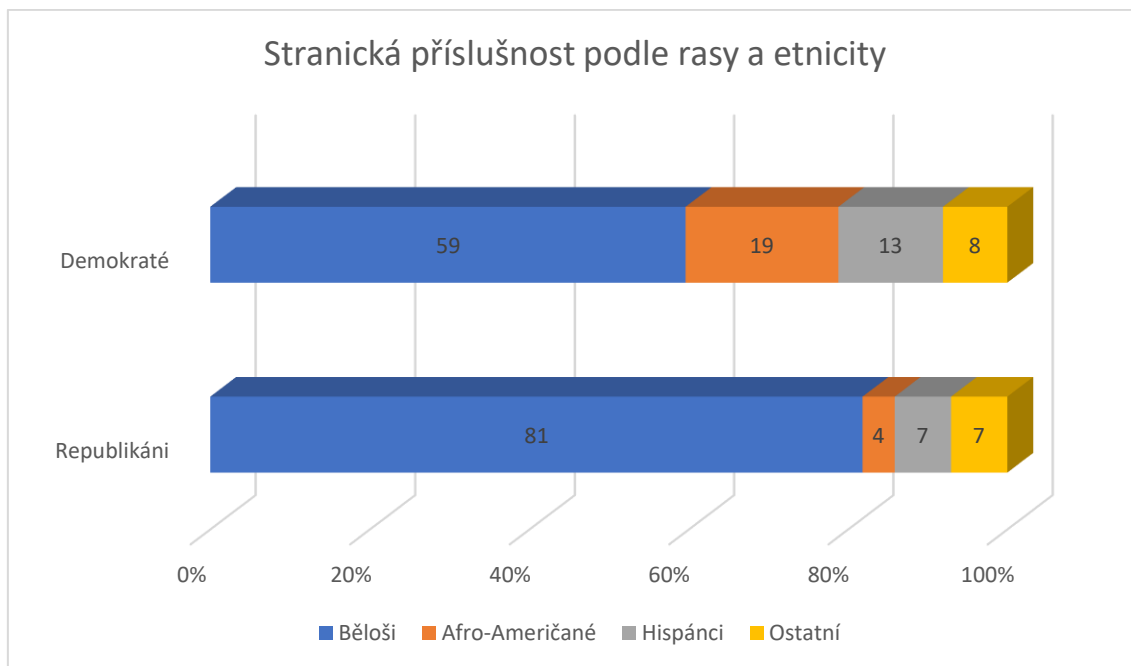
Spory republikánů s demokraty či konzervativců s liberály nejsou v USA ničím novým. Ve skutečnosti mají dlouhou historii. Mezi významné příklady těchto konfliktů například řadíme Opičí proces 20. let 20. století, vznik hippie kontrakultury 70. let nebo třeba ustanovení neo-konzervatismu (Hron, 2019: 197-198). Detailnější prozkoumání této rozporů mezi těmito tábory je mimo rozsah této práce. Avšak považujeme za významné se podívat, jak situace vypadá v současné době.

Například Gramlich (2017) z významné výzkumné agentury Pew Research Center na základě sesbíraných dat uvádí, že Američané vnímají rozpory mezi demokraty a republikány jakožto nejzásadnější. Průzkumy naznačují, že až 85 % populace označuje jejich závažnost za silnou až velmi silnou. Občané je tedy řadí na první místo nejkonfliktnějších společenských skupin v celé zemi. Obecně se dá říci, že toto stranické rozpolčení se časem nelepší. Naopak již po několik dekád stabilně roste. Na tyto výsledky navazuje Schaeffer (2020), která informovala o tom, že v průběhu kampaní prezidentských voleb v roce 2020 tato hodnota dosahovala více než 90 %. Ze stejných dat tak vyplývá, že tyto neshody jsou mezi obyvateli vnímány jakožto významnější než konflikty mezi lidmi různých ras, bohatými a chudými, rezidenty městských a venkovských oblastí či mezi rozličnými generacemi.

2.3.5 Charakteristiky voličů

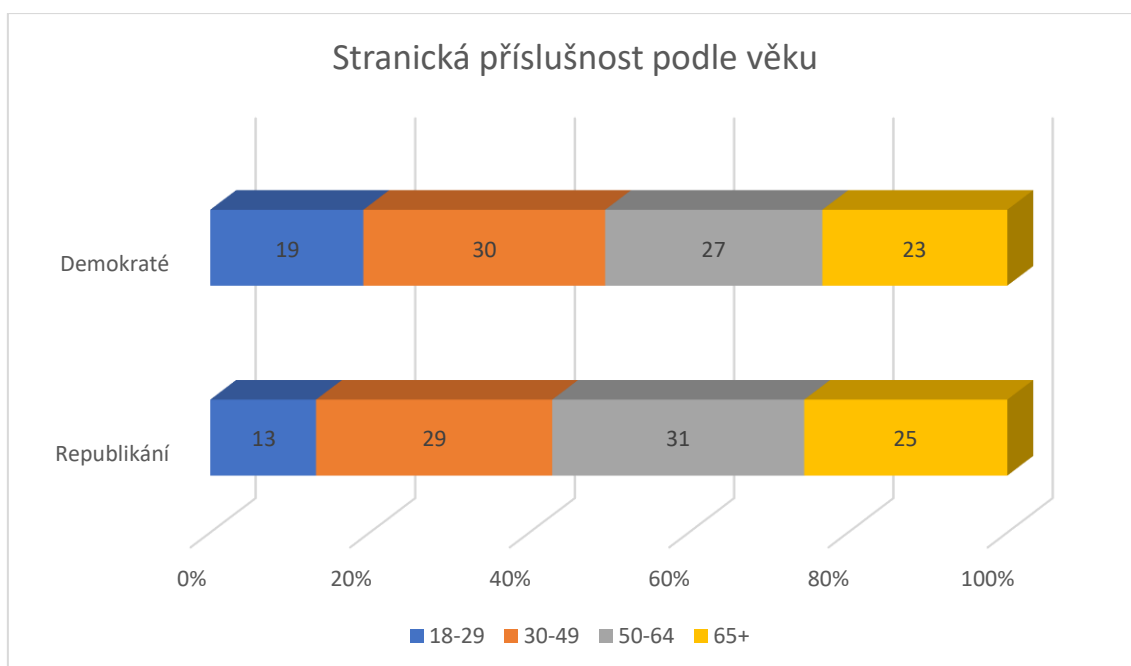
Po představení stran a nastínění konfliktů mezi nimi by bylo dobré se podívat na to, jak vypadají jejich typičtí voliči. Toto se samozřejmě váže do výše uvedené koncepce rozdělené společnosti a sociální polarizace tak, jak jsme si výše demonstrovali na základě díla Liu (2020). Kromě poskytnutí náhledu na voličské základy obou kandidátů nám toto rovněž připraví půdu pro oddíl analýzy, ve kterém budeme hovořit o společenských problémech USA.

V USA se voliči registrují. Výzkum Pew Research Center uvádí, že 33 % voličů se považuje za demokraty a 29 % za republikány. 34 % spadá do kategorie nezávislých. Z celkového počtu však 49 % spíše tíhne k demokratům, kdežto 44 % se identifikuje jako republikáni. Z hlediska rasy a etnicity jsou největší skupinou běloši (69 %). O druhé místo se dělí Afro-Američané a Hispánci (obě skupiny po 11 %). Ostatní skupiny spadají do zbylých 8 % (Gramlich, 2020). Stranická příslušnost vypadá takto. Jak vidíme, rasové minority se tedy převážně přiklání k demokratům (Pew Research Center, 2018: 7).

(Gramlich, 2020)

Dalším faktorem, který hraje svou roli, je věk. Americká populace stárne. Více než polovina registrovaných voličů je starších 50 let. Data sice nenaznačují, že by věk měl až tak významný vliv, co se týče volebních preferencí. Avšak výjimku nalézáme uvnitř mladších skupin obyvatelstva. Mezi nimi značně roste podpora Demokratické strany (Gramlich, 2020). Zdá se, že tento trend bude v mezigeneračním horizontu ještě narůstat (Pew Research Center, 2018: 13).

(Gramlich, 2020)

Relevantní proměnou je i místo bydliště. Voliči z urbánních oblastí zůstávají převážně na straně demokratů, kdežto obyvatelé pocházející z rurálních oblastí se přiklání mnohem častěji na stranu republikánů (Pew Research Center, 2018: 22). Toto souvisí také s tím, že demokraté se v posledních letech stávají stranou pro střední třídy. Následkem toho tak ztrácí podporu mezi chudšími občany a pracující třídou obecně. Toto pak obzvláště platí pro voliče, kteří jsou bělochy. Strana tak svými kroky postupně přichází o svou tradičně levicovou identitu (Ponnuru, 2020).

Vzdělání je další proměnnou, kterou je nutné brát v potaz. Mezi voliči 35 % dosáhlo vyššího vzdělání, kdežto zbylých 65 % má vzdělání nižší. Toto je relevantní kvůli tomu, že lidé s vyšším vzděláním daleko častěji preferují demokraty před republikány (41 % vs 30 %). Rozdíly ve víře mají také svůj podíl na politické divizi. Téměř 80 % voličů republikánů se řadí mezi křesťany, kdežto hodnota pro republikány jen lehce přesahuje 50 %. Další významný rozdíl lze nalézt mezi lidmi bez náboženské příslušnosti. 38 % z nich se přiklání spíše k Demokratické straně, kdežto jen 15 % z nich podporuje stranu Republikánskou (Gramlich, 2020).

2.3.6 Cílení na rozdílné problémy

Výše jsme si načrtli rozdíly mezi zastánci demokratů a republikánů. Je tedy zřejmé, že se charakteristiky volebních základů obou stran značně liší. Proto také nebude žádným překvapením, že příslušníci obou táborů budou klást důraz na odlišné problémy sužující společnost. Tuto část bychom chtěli věnovat diskuzi o těchto rozdílech. To právě z toho důvodu, že nám to umožní vhléd do sentimentů, na jaké by mohli apelovat oba kandidáti.

Provedené průzkumy nám tedy ukazují, že existují značné variace mezi vnímáním důležitosti problémů. Mezi republikánskými voliči nejvíce rezonují témata jakožto migrace, terorismus a zločin. Na druhou stranu, za nejvíce signifikantní problémy považují přívrženci demokratů přístup ke zdravotní péči, změnu klimatu či koluze v prezidentských volbách (Liu, 2020: 2)

Ovšem přisuzovanou relevancí problematika nekončí. Značně diverzifikované jsou i názory na jejich patřičná řešení. Vezměme například tematiku migrace. Data z roku 2019 vykazují, že 90 % republikánů podporuje značné zavedení restriktivních opatření. Ve druhém táboře podobný názor zaujímá pouhých 30 %. Opačnou situaci nalézáme v případě

klimatických změn. Až 80 % demokratů považuje za důležité tento problém řešit. V řadách republikánů je však podíl 35 %, který v existence daného jevu ani nevěří (Liu, 2020: 2-3). Silně polarizující jsou také například otázky ekonomických nerovností a rasismu. Ty považuje za veliký problém 66 % a 62 % demokratů, kdežto stejný postoj zaujímá pouze 19 % a 21 % republikánů. Samozřejmě existují i témata, ve kterých daný rozdíl není tak propastný. O něco bližší jsou si v tématech dostupnosti vyššího vzdělání a zdravotní péče. Hodnoty pro demokraty stoupají k 65 % a 77 %, zatímco republikáni vykazují lehce nižší zastoupení s 43 % a 51 % (Pew Research Center, 2019: 17).

2.4 Prezidentské volby

Představili jsme koncepci rozdělené společnosti, sociální problémy, politický systém, jeho strany i voliče. Poslední záležitostí, která tu ještě chybí, je pohovořit o té události, která je hlavním pilířem celé práce – prezidentských volbách. Poslední podkapitolu započneme (2.4.1) popsáním principu tohoto procesu krok za krokem. Následně bude záhodno představit oba kandidáty. (2.4.2) bude věnována Joe Bidenovi, kdežto (2.4.3) se zaměří na Donald Trumpa.

2.4.1 Proces prezidentských voleb

Zde se tedy budeme věnovat představení této události. Prezidentské volby se v USA konají každé čtyři roky. Celý volební proces ovšem začíná mnohem dříve. Zprvu kandidáti ohlásí svůj zájem kandidovat a začínají připravovat své kampaně. Toto se většinou děje na jaře roku, který volby předchází. V další fázi, která se typicky koná mezi lednem a červnem volebního roku, jednotlivé státy využívají jednoho ze dvou způsobů k ustanovení potenciálních kandidátů na prezidenta. První metodou je konání tajné volby při primárních volbách. Tou druhou jsou sjezdy stranických výborů. Následně jsou na jmenovacích shromážděních mezi červencem a zářím vybráni hlavní kandidáti, za které se strany ve volbách postaví. Na setkání politické strany poté tito jedinci rovněž vyberou svého viceprezidenta. V období září-říjen se uskutečňují prezidentské a viceprezidentské debaty. Poté nastává volební den, jehož termín vždy vychází na první úterý v listopadu. „Populární volba“ však neurčuje vítěze. Ten je vybrán až v průběhu prosince při hlasování členů sboru volitelů. Jejich hlasy jsou pak během ledna spočítány kongresem. 20. ledna je tzv. Inaugurační den, v jehož rámci probíhá jmenování nového prezidenta do funkce (Federal

Government of the United States, 2021). Toto jsme ustanovili. Proto teď na řadu přichází představení kandidátů.

2.4.2 Joe Biden

Zde se dostáváme k prvnímu kandidátovi – Joe Bidenovi. Ten se stal reprezentantem Demokratické strany. Na rozdíl od svého protivníka má ve veřejných funkcích dlouhou historii. Její začátek se datuje do roku 1970, kdy se stal demokratem. To ho vedlo k tomu, že se již v roce 1972 dostal na pozici senátora (ve své době nejmladšího v historii). Ve funkci setrval celých 36 let (Tamkin, 2020: 23)

Po úspěšné volební kampani byl v roce 2009 jmenován viceprezidentem po boku Baracka Obamy. Tuto pozici zastával opakovaně ve dvou funkčních obdobích do roku 2017. Následovala několikaletá pauza, ve které se víceméně držel od politické scény. Tento ústup byl způsoben rodinnou tragédií. Do veřejného života se navrátil s touto kandidaturou (Tamkin, 2020: 24).

Jak bychom mohli popsat ideologii, kterou Biden následuje? Sám se často prezentuje jakožto zastánce liberalismu (Kessler, 2019). Analýza jeho inaugurační řeči naznačuje, že zastává liberální demokratické postoje. Zde kladl důraz na otázky rasové rovnosti, snadné imigrace či změny klimatu (Renaldo, 2021: 502). Mezi voliči jej do kategorie liberála řadí zhruba polovina, kdežto 40 % věří, že jeho hodnoty jsou souhrnem liberalismu a konzervatismu (Pew Research Center, 2021: 17). V obecné rovině můžeme tedy říci, že je liberálem. Avšak někteří jako Accetti (2020) či Harris (2021) zaznamenaly lehkou přítomnost konzervativních aspektů v jeho názorech a přístupech k řešení problémů.

Nicméně podobně jako svůj republikánský protějšek se během kampaně nevyhnul nálepce populisty. Tato problematika se objevila v prominentních médiích, jakými jsou například The Washington Post (Waldman, 2020), The Progressive (Conniff, 2020) či The American Prospect (Kuttner, 2020). Komentátoři často argumentovali, že Bidena lze označit za zastánce ekonomického populismu.

2.4.3 Donald Trump

Druhým kandidátem, kterému bychom se rádi věnovali, je Donald Trump. Ten byl prezidentem USA mezi roky 2017 a 2021. Rozhodl se znovu kandidovat na své druhé funkční za Republikánskou stranu. Před svou politickou kariérou byl dříve hlavně znám jakožto významný podnikatel, realitní magnát a televizní osobnost (Sclafani, 2018: 1).

Jeho politická afiliace byla během jeho života dosti proměnlivá. Mezi lety 1987 a 1999 byl registrovaným republikánem. Poté se na dva roky stal členem Nezávislé strany USA. Následně se na 8 let stal demokratem. Od roku 2011 (s krátkou přestávkou v roce 2012) je opět evidován jakožto republikán (Gillin, 2015).

Zcela přesně vymezit Trumpovu ideologii je poněkud obtížné. Jedním z hlavních rysů je jeho sebeidentifikace jakožto nacionalisty (Schwartz, 2017). Toto přesněji specifikuje jako amerikanismus. Jedná se o hodnotový systém upřednostňující zájmy USA a jeho občanů před vším ostatním (Flores, 2018). Mnohými byl označen za populistu, přestože toto pojmenování je jinými považováno za simplifikaci (Schneinker, 2020: 858-859). Norris a Inglehart (2019) jej popsali jakožto autoritáře s populistickými sklony. Často je mu přisuzována nálepka zastávce konzervatismu. Společně s jeho silnou orientací na ekonomické otázky toto bývá někdy označováno jakožto jeho vlastní ideologie zvaná trumpismus (Mollan, Geesin, 2019: 405). Mezi tři základní charakteristiky trumpismu se řadí populismus, přístup k politice jako k byznysu a negativní sentimenty vůči establishmentu (Beeman, 2018: 5-6).

V průběhu své prezidentské kampaně v roce 2016 se stal osobností s velice rozporuplnou pověstí. Toto bylo způsobeno jak souhrnem některých jeho kontroverzních názorů, tak svou roli sehrály ne-vždy taktní způsoby jejich podání (Sclafani, 2018: 1). Toto se mu však vyplatilo. Napříč mnohým odhadům ve volbách zvítězil. Mnoho akademiků se shoduje, že jeho volební appeal reflektuje populismus. Konkrétněji se hovoří o jeho pravicové formě. Přesto tato problematika je daleko složitější, výzkum není komprehensivní a vyžaduje více pozornosti (Ferguson, Page et al., 2020: 102-103, 120).

PRAKTICKÁ ČÁST

Po zakončení části teoretické se pomalu začínáme přesouvat do části praktické. Tato sekce této diplomové práce bude věnována představení našeho výzkumu populismu v debatách uskutečněných v rámci amerických prezidentských voleb. Jejím obsahem jsou třetí a čtvrtá kapitola textu. V první z nich pojednává o rozličných aspektech metodologie, kterých je v průběhu práce využíváno. Ve druhém segmentu se zabýváme prováděním diskurzivní kritické analýzy a prezentováním zjištěných poznatků. Více dopodrobna se na informování o obsahu obou úseků zaměříme vždy na začátku každé kapitoly.

3 Metodologie

Tato kapitola bude klást důraz na postupné seznámení čtenáře s naším výzkumným projektem. Nejdříve (3.1) budeme definovat výzkumný cíl a výzkumný problém. Dále (3.2) se budeme zabývat vymezením výzkumných otázek. Na toto poté (3.3) navážeme pojednáním o metodologických aspektech studie, zejména pak o jejích kvalitativních charakteristikách. Následný úsek (3.4) bude popisovat výběr i podstatu výzkumných dat. Zde pojednáme o různých aspektech prezidentských debat. V rámci závěrečné podkapitoly (3.5) uvedeme metodu analýzy, kterou je kritická diskurzivní analýza. Konkrétně prodiskutujeme její diskurzivně-historický přístup dle Wodak (2001) a upřesníme si, jak s ním bude zacházeno.

3.1 Výzkumný problém a výzkumný cíl

Nejdříve se tedy budeme zabývat výzkumným problémem. Ten je v této práci orientován na problematiku populismu. Jak jsme již poznamenali výše, populismus je komplexním a rozporuplným konceptem, který se v dnešní době rozrůstá po celém světě v dosud nevídané míře. Je používán množstvím politiků a další se jím inspiroují. K hlubšímu pochopení této tematiky bude záhodno popsat, jakým způsobem a jaké jeho charakteristiky se objevují v projevech politických aktérů. Rovněž bude prospěšné tyto projevy mezi sebou porovnat.

V dalším kroku je potřeba stanovit cíle práce. Záměrem našeho výzkumu bude prozkoumání diskurzu tohoto jevu v amerických prezidentských volbách, které proběhly v listopadu roku 2020. Při tomto procesu se budeme snažit zjistit, zda (a popřípadě jaké její rozličné elementy) populistická ideologie byla použita oběma hlavními kandidáty v jejich

kampaních. Vycházíme zde samozřejmě z jeho vymezení pocházejícího od Muddeho (2004). Po jejich identifikaci budou popsány a kontrastovány proti sobě. Muddeho pojetí ještě doplňujeme o dimenzi exkluzivity a inkluzity dle Filce (2013).

V návaznosti na to bychom si ještě měli ujasnit, že populismus není dichotomický stav. Jedná se tedy spíše o spektrum. Proto má smysl zkoumat jeho prvky. Jedná se o reakci na to, že pronikají do mainstreamu a mohou jich využívat i aktéři, kteří nemusí být nutně populističtí. O tomto například hovoří Hjorth (2018) či Downs (2001). V rámci prozkoumání diskurzu se také zaměříme na specifické sociální problémy, na které jsou vázány a argumentační strategie, které byly kandidáty použity.

3.2 Výzkumné otázky

S definovaným výzkumným problémem a vymezeným cílem je potřeba ještě přesněji určit, po jakých informacích pátráme. Proto je nutné si ustanovit ústřední výzkumnou otázku. Tu vymezujeme následovně.

Do jaké míry (a popřípadě jaké) prvky populistické ideologie jsou přítomny v prezidentských kampaních obou hlavních kandidátů?

Za účelem detailnějšího prozkoumání problematiky si zvolíme rozdělení ústřední otázky na několik více specifických výzkumných otázek.

- 1) Jakým způsobem se tyto elementy v jejich kampaních projevují a k jakým společenským tématům jsou vázány?
- 2) V jakých populistických aspektech se kampaně podobají a v jakých se liší?
- 3) Blíží se kampaně prezidentských kandidátů spíše exkluzivnímu nebo inkluzivnímu pojetí populismu?

3.3 Metodologické aspekty výzkumu

Na základě vymezeného výzkumného problému, cíle i otázek je potřeba stanovit patřičný přístup k výzkumnému šetření. Po zvážení jednotlivých charakteristik jsme došli k závěru,

že nejlepší variantou bude uchopení tématiky prostřednictvím kvalitativních metod. Cílem kvalitativních výzkumů je porozumění významu skrývajících se za sdělovanými informacemi (Disman, 2002: 285). Toto je přesně tím způsobem, kterým budeme přistupovat k prezidentským debatám. Rovněž považujeme za důležité nevynechat sociální kontext, ve kterém se odehrávají, jak navrhuje Bengston (Bengston, 2016: 8). Vzorčky respondentů nabývají menší velikosti, ale za to je sbíráno velké množství informací za účelem získání hlubšího porozumění (Nassaji, 2015: 1-3). Účastníci debat jsou pouze dva, avšak poskytují komprehensivní náhled do dané problematiky. Zde však také musíme uznat slabší body tohoto přístupu. Nevýhodou tohoto typu metodologie tedy je, že generalizace poznatků bývá většinou velice problematická a typicky k ní nedochází. Stejně slabá je i standardizace, která ústí v nízkou míru reliability. Na druhou stranu, méně striktní metody získávání dat umožňují vyšší validitu (Disman, 2002: 286-287). To ovšem pro nás nepředstavuje zase takový problém, protože tento výzkum pokládá specificky důraz na objasnění určitého případu amerických voleb z roku 2020.

3.4 Výběr výzkumných dat

Po ujasnění metodologických aspektů výzkumu považujeme za důležité, aby v této části byla představena zvolená výzkumná data a byly objasněny důvody plynoucí k jejich výběru. Je velice důležité se rozhodnout, jaká data chce výzkumník sbírat (Aurini, Heath, Howells, 2016: 45). Jakožto hlavní zdroj dat jsme se rozhodli zvolit prezidentské debaty. Ty mají v USA dlouhou historii a jejich původ lze datovat do poloviny 19. století. Jejich cílem je informovat voliče o programech kandidátů a pomoci se rozhodnout, koho budou volit (Carnegie Library of Pittsburgh, 2020).

Americké prezidentské debaty jsou jedny z nejdůležitějších a nejpopulárnějších debat na světě. Zájem o jejich analýzu skrze rozličné optiky rapidně roste od 60. let (Isolatus, 2011: 31). Výzkumy prováděné posledních 30 let Pew Research Center naznačují, že téměř 60 % voličů periodicky označuje debaty za velice nebo alespoň trochu přínosné při rozhodování se, kdo nakonec jejich hlas získá (DeSilver, 2020). Nezisková organizace Komise pro prezidentské debaty naplánovala, jako je zvykem, celkem tři prezidentské debaty (na 29. září, 15. a 22. října) pro kandidáty Donalda Trumpa a Joe Bidena. Debata uchazečů o post viceprezidenta byly ustanovena na 7. října. V této aréně se střetl Mike Pence za republikány s Kamalou Harris za demokraty (DeSilver, 2020). Jejich poslední iterace je koncipována na 90 minut, které se skládají ze 6 patnáctiminutových segmentů (Carnegie

Library of Pittsburgh, 2020). Naplánovaný harmonogram však nemohl být zcela dodržen. Komise pro prezidentské debaty byla nucena zrušit událost, která se měla konat 15. října. Důvodem tohoto případu byla situace ohledně zdravotního stavu Donalda Trumpa, který byl diagnostikován s onemocněním COVID-19 (Forgey, 2020). Naše práce pokládá silný důraz na konkrétní osobnosti kandidátů. Proto jsme se rozhodli zaměřit se právě jen na debaty prezidentské a neanalyzovat debatu viceprezidentskou. Menší pozornost je jí také věnována voliči. O čemž svědčí pravidelný vzor sledovanosti (DeSilver, 2020).

Videozáznamy obou debat jsou veřejně přístupné na mnohých místech napříč internetem. Pro naše potřeby využijeme jejich záznam nahraný na internetovém serveru Youtube, jenž poskytla zpravodajská televizní stanice C-SPAN. Nahrávka debat poslouží k tomu, pokud bude například kontext nějaké pasáže v přepisu nejasný, nahlédnutí do něj může pomoci. Avšak kvůli důležitosti těchto událostí není potřeba vytvoření vlastní transkripce. Ty jsou rovněž volně dostupné. Využijeme právě ty přepisy, které na svých stránkách hostuje výše zmíněná Komise pro prezidentské debaty¹. Tyto texty budou tedy hlavním předmětem analýzy. Veškeré citace budou v analytické části přeloženy do češtiny.

3.5 Metody analýzy dat

Pro potřeby této práce bylo zvoleno techniky zvané kritická diskurzivní analýza. Konkrétněji se zaměříme na využití její diskurzivně-historické varianty. Ta pochází od badatelky Ruth Wodak (2001). Tato metoda byla vyvinuta v průběhu 80. let za účelem analýzy politických diskurzů (zejména pak těch centrujících se okolo problematiky diskriminace). Poté se vyvíjela a byla použita například při zkoumání otázky identity či příslušnosti ke skupině. Může být aplikována na různé typy médií v rámci jednoho výzkumu. Typicky se analytický proces skládá ze tří distinktivních fází. První krok se skládá z vymezení specifických obsahů či témat, která se váží na určitou problematiku (Wodak, 2001: 70-72). V rámci našeho výzkumu toto bude zaměřeno na to, jaká témata jsou v průběhu debat vztahována k populismu. Výsledky této části porovnáme s výše uvedeným (2.1) seznamem problémů, které občané považují za nejzávažnější. Zásadním předmětem zájmu se stanou rovněž využití prvky populismu. Mezi tyto elementy řadíme zejména použití koncepcí lidu, elit a vůle/vlády lidu dle Muddeho (2004).

¹ Odkazy na videozáznamy i přepisy debat jsou uvedeny v seznamu příloh.

Předtím, než přejdeme k dalším znakům, je třeba si ještě vyjasnit, co přesně budeme hledat. Elity jsou v Muddeho pojetí brány jakožto termín s negativními konotacemi. Ten označuje homogenní politické aktéry, kteří jsou značně vzdáleni běžnému člověku. Následkem toho nejenže nejsou schopny řešit jeho problémy, ale ani o jeho starostech nevědí či se o ně nezajímají. Jsou morálně zkorumpované a pro zemi představují hrozbu (Mudde, 2016: 29). Tyto elementy budeme brát v potaz.

Lid je konstrukcí každého populisty. Je antitezí ke zkorumpovaným elitám. Stejně jako ony je homogenní a zaměřuje se na podobné cíle, ale na rozdíl od nich zastává počestné hodnoty. Mezi jejich zájmy existuje antagonistický vztah. Lid je rovněž prezentován jakožto svrchovaný a jeho podpora by měla být zdrojem legitimacy pro politické aktéry (Mudde, Kaltwasser, 2013: 148-152). Těmto aspektům budeme věnovat pozornost při analýze.

Zaměříme se i na vůli/vládu. Přesněji tedy pojmáme tento aspekt dle Muddeho jako obecnou vůli lidu, která vychází ze sjednocení jeho členů a cílí na prohlášení své svrchovanosti jakožto jediného legitimního zdroje politické moci (Mudde, Kaltwasser, 2013: 151). Tudíž budeme hledat, zda politik skutečně odkazuje na vůli běžného člověka v rámci své argumentace. Zda ji bere na vědomí, ale není vším. Populisté rovněž prohlašují, nejenom že přesně ví, co je touto vůlí myšleno, ale také se označují za toho, kdo ji reprezentuje (Mudde, 2004: 546). Tudíž budeme brát v potaz i tyto elementy.

Do tohoto pojetí přidáváme ještě prvky exkluzivity a inkluzivity dle Filce (2013). Ty rozdělují do tří dimenzí – materiální (například přístup ke státním zdrojům), politická (možnost plné politické participace i reprezentace různých skupin) a symbolickou (kdo patří mezi lid a kdo je konstruován mimo něj).

Druhý krok se vyznačuje odhalováním využívaných diskurzivních strategií. V této části jsme se rozhodli adaptovat diskurzivní strategie, pomocí jejichž optiky bývá typicky nahlíženo na diskurzy týkající se diskriminace pro potřeby rozebrání tématu populismu (Wodak, 2001: 72). Toto praktikujeme z toho důvodu, že toto rozdělení velice podobně pokládá silný důraz na dualitu „my“ vs „oni“. Rovněž zde nacházíme pozitivní reprezentaci sebe sama a démonizace ostatních mimo skupinu.

První využitou strategií je referenční/nominální. Jejím prostřednictvím je konstruováno, kdo patří do in-group a kdo do out-group. Druhou strategií je ta prisuzující/predikační. V jejím rámci jsou sociální aktérům dávány nálepky pozitivních či

negativních atributů. Třetí je argumentační, jejíž použití zahrnuje ospravedlňování přisuzovaných kladných a záporných charakteristik. Čtvrtou je rámovací (jindy zvaná perspektivační nebo diskurz reprezentující). Jejím prostřednictvím daný řečník ustanovuje svou pozici na danou problematiku (často z pohledu někoho jiného). Závěrečná je intenzifikační/zmírňující, která ovlivňuje sílu pronesených výroků (Wodak, 2001: 73). Kódy pro tyto jevy budou při analýze ve zkrácené podobě.

Pozorování referenční/nominální strategie se nám hodí k tomu, abychom zjistili, koho kandidáti zařazují do skupiny lidu a koho mezi elity. Predikační strategie nám pomůže určit, jak o těchto skupinách hovoří. Argumentační strategie zvýrazní ospravedlňování těchto soudů. Perspektivační nám ukáže, na koho se při svých tvrzeních odvolávají. Intenzifikační přinese vhled do toho, jak své argumenty stupňují.

V závěrečné etapě je věnována pozornost analýze lingvistických prostředků a do kontextu zasazených jazykových realizací (Wodak, 2001: 72). Jedním ze základních principů DHA je využití argumentačních teorií. Převážně se v tomto kroku zaměřuje na koncepci topoi. Ta je charakterizována jakožto součást argumentace zahrnující specifické premisy. Jedná o se pojistky vztahující se ke kontextu, které slouží jakožto most mezi argumentem a dobraným závěrem (Zagar, 2010: 5). Jedná se o sociálně sdílené stereotypní argumenty, které apelují na zdravý rozum. Jejich cílem je přesvědčení jedinců o přijmutí či změně jejich názorů a hodnot (Kader, 2016: 34).

Argumenty obou kandidátů tedy budeme analyzovat skrze tabulku topoi, jak jí ustanovuje Wodak (2001). Pomocí této metody určíme, které z těchto argumentačních strategií byly nejvíce zastoupeny v kampaních kandidátů. Následující prostor bychom rádi využili pro představení jednotlivých topoi.

Seznam topoi	
Užitečnost, výhoda	Finance
Nepoužitelnost, nevýhoda	Realita
Definice, jmenování-interpretace	Čísla
Nebezpečí a hrozba	Právo a pořádek
Humanitarismus	Historie
Spravedlnost	Kultura
Zodpovědnost	Zneužívání
Břemeno a zatížení	

(Wodak, 2001: 74).

Definování topoi	
Topos užitečnosti, výhody	Pokud je akce ze specifické perspektivy užitečná, měla by být provedena.
Topos historie	Pokud nám historie oznamuje, že určitá akce má určité důsledky, člověk by ji měl nebo neměl provést.
Topos nebezpečí a hrozby	Pokud existuje hrozba nebo nebezpečí, člověk by s nimi měl něco udělat.
Topos zodpovědnosti	Stát nebo skupina lidí vytvářející nějaké problémy by se měla snažit nalézt jejich řešení.
Topos břemena a zatížení	Pokud je osoba, stát nebo instituce zatížena specifickými problémy, člověk by se měl snažit snížit tato břímě.
Topos čísel	Pokud čísla podporují určitý topos, specifická akce by měla nebo neměla být provedena.
Topos spravedlnosti	Pokud jsou si specifické osoby či situace podobné v určitých aspektech, mělo by s nimi být zacházeno stejně.
Topos nepoužitelnosti/nevýhody	Pokud rozhodnutí nepovede k očekávaným výsledkům nebo k nim jiné povede lépe, nemělo by být uděláno.

Topos definice, jména-interpretace	Pokud je akce, věc nebo skupina pojmenována jako X, měla by oplývat charakteristikami, které název X označuje.
Topos humanitarismu	Politická akce nebo rozhodnutí by mělo být provedeno či neprovedeno na základě toho, jestli je ve shodě s humanitárními hodnotami.
Topos financí	Pokud nějaká akce vyžaduje vysoké náklady nebo způsobuje ztráty, člověk by se je měl snažit minimalizovat.
Topos reality	Skutečnost je taková, jaká je, tudíž by specifická akce měla nebo neměla být provedena.
Topos kultury	Kultura specifických skupin je taková, jaká je, takže z ní vyplývají specifické problémy ve specifických situacích.
Topos zneužívání	Pokud je právo nebo nabídka pomoci zneužívána, právo by mělo být změněno, nabídka zrušena a prevence proti zneužívání zřízena.
Topos práva a pořádku	Pokud zákon nebo jiná kodifikovaná norma umožňuje/zakazuje určitou

	politicko-administrativní akci, měla nebo neměla by být provedena.
--	--

(Kaden, 2016: 34-36, Wodak, 2001: 74-77)

Očekávaným výsledkem tohoto procesu je tedy analýza populistického diskurzu. Její první krok nám osvětlí specifické obsahy tohoto populistického diskurzu. Zde prozkoumáme míru použití jednotlivých populistických prvků oběma kandidáty v debatách. Rovněž zjistíme, na které sociální problémy a témata obecně se je snaží navázat. Druhý krok zahrnující diskurzivní strategie nám pomůže najít specifičtější podoby populistických elementů a porovnat je mezi sebou. V tomto také bude hrát roli třetí krok zabývající se argumentačními strategiemi (topoi). Díky tomuto zjistíme i to, na které z nich se oba politici ve svých projevech nejvíce spoléhají.

4 Zjištění

Kapitola číslo 4 bude věnována popsání analyzovaných dat a prezentování dosažených poznatků. Nejprve (4.1) nahlédneme do diskurzu na výše uvedené sociální problémy, které jsou považovány občany jako nejrelevantnější. Přehled nám ukáže, které z nich (popřípadě jaké další) si našly cestu do prezidentských debat a zda k nim kandidáti pojili populistické prvky. Následně (4.2) zanalyzujeme argumenty Joe Bidena a zjistíme, jak moc jej lze považovat za populistu. Poté (4.3) bude následovat stejný proces s Donaldem Trumpem. V závěrečném segmentu této kapitoly (4.4) se budeme věnovat shrnutí těchto poznatků, porovnání obou kandidátů a specifikování užitých argumentačních strategií.

4.1 Sociální problémy

V rámci druhé kapitoly (2.2) jsme představili, které sociální problémy v současné době nejvíce tíží občany Spojených států. Debaty jsme okódovali a kódy porovnali s tímto seznamem problematik. Účelem tohoto bylo zjištění, která z těchto témat byla do diskuzí skutečně zahrnuta. Celkově lze říci, že téměř všechny tyto problematiky byly do programu zařazeny. Výjimku tvoří dostupnost vyššího vzdělání, která byla jen lehce zmíněna v souvislosti s ostatními nerovnostmi. Ilegální migrace byla překvapivě zmíněna jen při debatě druhé. Problematika terorismu rovněž chyběla. V následující tabulce můžeme vidět, která témata byla spojena s populistickými prvky.

Témata podle voličů	Přítomnost v debatách	Spojitosť s populismem
Dostupnost zdravotní péče	Ano	Ano
Závislost na drogách	Ano	Ano
Dostupnost vyššího vzdělání	Ano	Ne
Státní rozpočet	Ano	Ano
Změny klimatu	Ano	Ano
Ekonomické nerovnosti	Ano	Ano
Rasismus	Ano	Ano
Ilegální imigrace	Ano	Ano
Terorismus	Ne	Ne

V průběhu obou událostí bylo možno narazit na další prominentní předměty veřejného zájmu. Mezi nimi například nacházíme korupci na straně kandidátů, zvyšující se kriminalitu, otázky ohledně zachování integrity voleb či mezinárodní vztahy (obzvláště se zeměmi jako Rusko či Čína). V centru pozornosti ovšem stálo onemocnění COVID-19, které mělo značné následky pro různé části společnosti. Silně debatovaným segmentem byl hlavně výkon ekonomiky a s ním souvisí nezaměstnanost.

4.2 Joe Biden

Jak již název napovídá, tato podkapitola bude věnována využití populistických prvků demokratickým kandidátem. První úsek (4.2.1) prozkoumá jeho přístup ke konceptu lidu. Druhý oddíl (4.2.2) osvětlí jeho postoj vůči elitám. Na to (4.2.3) navážeme jeho konstruováním svého protivníka Donalda Trumpa jakožto elity. Závěrečná podřazená podkapitola (4.2.4) nám sdělí jeho názor na problematiku vůle lidu.

4.2.1 Lid

V rámci debat se Joe Biden často odvolával na americký lid. Dá se však říci, že tento výraz je používán v populistickém smyslu slova? A koho mezi tuto skupinu obyvatelstva kandidát řadí?

Prvním zásadním aspektem jeho řeči je tvrzení, že chce sjednotit lidi bez ohledu na jejich politickou orientaci. Tímto plánuje ukázat, že bude jako prezident reprezentovat jak demokratické, tak republikánské voliče. Implikuje zde, že Trump toto v plánu nemá. Bude prezidentem jen pro republikány a bude ignorovat druhou polovinu populace. Vidíme zde odkaz na homogenitu lidu, jak ji popisuje Mudde (2013). Sice demonstruje, že mezi americkým lidem jsou nějaké rozdíly, ale na nich v širším měřítku nezáleží. Toto konstatování odůvodňuje tím, že všichni jsou Američani.

„Pokud jsem to ve skutečnosti já, v pořádku. Pokud to nejsem já, budu podporovat výsledek (voleb). A budu prezidentem nejen pro demokraty. Budu prezidentem pro demokraty i republikány.“ LID, INKLUZE POLITICKÁ

Skupinu, kterou vyřazuje z lidu, jsou zastánci krajní pravice. Jedná se o seskupení, které v posledních 5 letech značně nabírá na síle a stává se velice diskutovaným tématem v mainstreamovém diskurzu (Main, 2018: 3). Biden říká, že jejich existence se vlastně stala hlavním důvodem pro jeho kandidaturu. Z jeho řeči je jasné, že v této skupině vidí hrozbu pro jakoukoliv soudržnost lidu a hodnoty země. Toto naznačuje pluralismus.

„Je pravdou, že důvodem, proč jsem se rozhodl kandidovat bylo, když tihle lidi... Zavřete oči, vzpomeňte si, jak tyto lidé vypadali, když se neočekávaně objevili, nesli pochodně, jejich žíly naběhlé, chrlicí-prostě chrlicí antisemitskou nenávist doprovázeni Ku Klux Klanem.”
TOPOS NEBEZPEČÍ, REFERENCE, RASISMUS, EXKLUZE SYMBOLICKÁ

V průběhu své kampaně pokládá značný důraz na hodnoty jako demokracie, rovnost a důstojnost pro všechny občany. Lze tedy říci, že se prezentuje jako někdo, kdo zastává klíčové hodnoty americké společnosti. Zde vycházíme do určité míry z toho, jak je přibližně identifikoval Williams (1970).

„Je to o spravedlnosti a rovnosti. Je to o slušnosti. Je to o ústavě. A my jsme se nikdy neotočili zády ke snaze vyžadovat, získat spravedlnost pro všechny, rovnost pro celou Ameriku. Ale nikdy jsme toho nedosáhli, ale nikdy jsme se k tomu neotočili zády, jako to udělal on.”
TOPOS ZODPOVĚDNOSTI, ARGUMENTACE, NEROVNOSTI, INKLUZE

Je nutné poznamenat, že USA je z hlediska populace velice diverzifikovanou zemí (Liu, 2020: 1). Proto také tvrdě ve svých výročích odsuzuje rasismus a xenofobii. Na druhou stranu, však používá tyto nálepky jakožto zbraň, pomocí které se snaží delegitimizovat svého oponenta. Je to prezentováno jakožto Trumpův pokus vytvářet divizi mezi americkým lidem.

„Tady Abraham Lincoln je jedním z nejrassističtějších prezidentů, které jsme měli v moderní historii. Přilívá benzínu na každý rasistický oheň, každyčkový jediný.“ PREDIKACE, RASISMUS, INKLUZE SYMBOLICKÁ

Biden přímo zmiňuje, se kterými skupinami lidu Trump zachází špatně. Sem například zařadil migranty přicházející z Mexika, muslimy či Afroamerickou komunitu. Poukazuje tak na diskriminaci a zároveň se snaží ukázat, že on není tím, kdo by americký lid takto rozdělával.

„On začal svoji kampaň jízdou z eskalátoru, zatímco prohlašoval, že se zbaví všech těch mexických sexuálních násilníků. Zakázal sem přístup muslimům, protože jsou muslimové.“ TOPOS HUMANITARISMU, ARGUMENTACE, MIGRACE, RASISMUS, INKLUZE SYMBOLICKÁ

Dle našeho názoru Biden rozhodně zastává stanovisko o existenci homogenního lidu. Avšak spíše z perspektivy amerického civilního náboženství, jak jej popsal například Bellah (1967). Tato koncepce říká, že rozmanité skupiny obyvatelstva v diverzifikovaných společnostech spojuje dohromady příslušnost k zemi. Společně sdílejí základní hodnoty, přesvědčení a potřeby. Pluralismus vidí společnost jakožto soubor heterogenních skupin s rozdílnými zájmy a přáními (Mudde, 2004: 543-544). Proto Bidenovo pojetí považujeme spíše za populistické, protože příslušnost k zemi a společné hodnoty jsou tím, co dělá lid homogenním. Přesto existují skupiny (například zastánci krajní pravice), kteří do této definice nespádají. Jsou tu tedy přítomny mírné pluralistické prvky.

4.2.2 Elita

Tam, kde se podle Muddeho nachází populismus, se musí objevovat i koncepce zkorumpovaných elit. Jak se k této problematice staví tento politik?

Biden se opravdu trochu o elitách zmiňuje. V malé míře zde dozajista nalézáme onen antagonistický vztah viz Mudde (2004). Převážně však hovoří o tom, jak mnohé dokázaly nestydatě profitovat v době pandemie. Do této definice také zahrnuje Trumpa a odsuzuje jej za to. Na druhou stranu, běžní lidé v mnohých případech strádali. Naznačuje tak, že jeho protivník nemá zájem řešit to, co občané ve skutečnosti potřebují.

„Rozdílem je, že se milionářům a miliardářům, jako je on, uprostřed covidové krize dařilo neskutečně dobře. Miliardáři vydělali dalších 300 miliard dolarů kvůli jeho marnotratnému daňovému návrhu a on se soustředí jen na trh. Ale vy lidé ve svých domovech, vy lidé žijící v Scrantonu a Claymontu a všech dalších malých městech a městech pracující třídy v Americe, jak se daří vám?“ TOPOS FINANCÍ, ELITA, COVID, EKONOMIKA, INKLUZE MATERIÁLNÍ, PREDIKACE, ARGUMENTACE

Na druhou stranu jeho ostatní výroky ukazují, že nezastává myšlenku homogenní zkorumpované elity, tak jak ji popsal Mudde (2004). Její vztah k lidu rozhodně není prezentován jako čistě antagonistický. Samozřejmě existují dle Bidena takoví jedinci, ale tato distinkce není jednoduše černobílá. Například sám sebe pokládá za jakousi elitu s privilegovaným postavením. Nicméně se dle svých slov snaží ostatním různými způsoby pomoci.

„Tohle není o jeho rodině ani mojí rodině. Tohle je o vaší rodině a vaše rodina je těžce zraňována. Pokud vyděláváte méně než, pokud jste rodina ve střední třídě, jste právě teď hluboce zraňováni. Dnes ráno sedíte u kuchyňského stolu a rozhodujete se „dobře, nemůžeme si koupit nové pneumatiky, jsou ojeté, protože musíme počkat další měsíc nebo tak.““ ELITA, COVID, EKONOMIKA, INKLUZE MATERIÁLNÍ, INTENZIFIKACE

Za příklad takového pomoci považuje třeba svůj plán boje proti změnám klimatu, v jehož propagaci figuruje rapidním ekonomickým růstem a tvorbou téměř 19 milionů pracovních

míst. Ukazuje, že on udělá pro lid mnohem více než jeho oponent, kterému jde hlavně o svůj vlastní prospěch.

„Firma z Wall Street naznačila, že můj plán — můj plán ve skutečnosti pomůže vytvořit 18.6 milionů pracovních míst. O 7 milionů více než ten jeho. Tahle (informace) z Wall Street a vytvořím ekonomický růst o hodnotě více než jednoho bilionu než jeho návrh. Ne pouze v rámci klimatu, ale ekonomiky obecně.“ TOPOS ČÍSEL, EKONOMIKA, NEZAMĚSTNANOST, KLIMA

Elity tedy do jisté míry hrají roli v argumentace Bidena. Avšak nepovažujeme jeho využití tohoto termínu svým charakterem za zcela populistické. Elity zde nejsou prezentovány jakožto homogenní. Jejich zájmy nejdou vždy proti zájmům lidu. Některé se mohou snažit i pomáhat. Proto tento element identifikuje spíše za pluralistický podle Muddeho distinkce (2004).

4.2.3 Donald Trump jako elita

Biden tedy nepovažuje všechny elity za zkorumpované. Avšak tato skutečnost jej nezastavuje od toho, aby hovořil o těch, které považuje za tato špatná jablka. Právě tohoto využívá ve své argumentaci proti zvolení svého soupeře. Mnohé z těch výroků mají znění velice připomínající obraz elit z Muddeho koncepce (2016). Může se tedy jednat o jistý druh inspirace, jak tento jev popsal Downs (2001). Na první citaci vidíme, že se snaží Trumpa konstruovat jako někoho, kdo se pokládá za velice nadřazeného masám.

„Dívají se z patra na irské katolíky, jako jsem já a vyrostli v Scrantonu. Dívají se z patra na lidi, kteří nemají peníze. Dívají se z patra na lidi, kteří jsou jiné víry. Dívají se z patra na lidi, kteří mají jinou barvu (kůže). Ve skutečnosti jsme však všichni Američané.“ TOPOS REALITY, ARGUMENTACE, RASISMUS, INKLUZE SYMBOLICKÁ

Dále se svého soupeře pokouší zobrazit jakožto toho, kdo stojí právě proti těm základním americkým hodnotám, které sám Biden velice respektuje a které definují jádro Spojených států amerických. Mezi ty sem například řadí svobodu projevu či protestu.

„(...) když byl pan Floyd zabit, konal se pokojný protest před Bílým domem. Co on udělal? Vyšel ze svého bunkru, poručil vojsku, aby na ně použilo slzný plyn, aby mohl projít skrze do kostela a podržet si Bibli. A potom se stalo co? Biskup toho samého kostela řekl, že to byla ostuda. Generál, kterých tam byl s ním řekl „Jediné, co chce dělat, je rozdělovat lidi, vůbec je nechce spojovat.“” TOPOS PRÁVA, PERSPEKTIVACE, RASISMUS

Přesvědčit diváky o tom, že nemá na vědomí nejlepší zacházení s lidmi, se rovněž snaží Biden dokázat onálepkováním Trumpa jakožto osoby, které se nedá v žádném případě důvěřovat. Poukazuje tak na jeho pochybný morální kompas.

„Protože o tohle tu jde, o tohle tu jde. Skutečností je, že všechno, co zatím řekl, je prostě a jednoduše lež. Já tu nejsem proto, abych poukazoval na jeho lži. Všichni vědí, že je lhářem.”
TOPOS REALITY, PREDIKACE

Rovněž útočí na určitá rozhodnutí ohledně řešení problémů, se kterými se dle něj jeho političtí oponenti nepotýkají správnou cestou. Pokládá značný důraz na protivníkovu neschopnost. Tímto krokem se opět snaží zlepšit svou image, protože bez ohledu na politické neshody by dle něj obyčejní lidé neměli trpět.

„Jen se podívejte na to, co New York udělal v rámci zajištění klesající křivky, v rámci počtu umírajících lidí. A nedívám se na to v rámci toho, jak to dělá on. Modré státy a červené státy. Všechny to jsou Spojené státy. A podívejte se na státy, které mají takový nárůst koronaviru. Všechno to jsou červené státy. Jsou to státy na Středozápadě, jsou to státy v horní části

Středozápadu, to je, kde se objevuje významný nárůst, ale jsou to všichni Američani.”

TOPOS NEVÝHODY, REFERENCE, COVID, INKLUZE SYMBOLICKÁ

Kromě způsobu zlepšení své image se jedná také o dobrou variantu útoku na oponenty. Důležité tedy dle něj je, aby elity, které způsobily tato rozhodnutí nesoucí negativní důsledky, nesly zodpovědnost za poškození lidu a nemohly si dělat, co se jim jen slíbí bez ohledu na následky. Trump by tak měl přijmout zodpovědnost za smrt lidí, kteří skonali následky nemoci COVID-19. Je to jeden z důvodů, na jehož základě by neměl býti dále prezidentem.

„220,000 mrtvých Američanů. Pokud nebudete poslouchat cokoliv, co dnes večer řeknu, poslechněte si alespoň toto. Každý, kdo je zodpovědný za nevzetí kontroly — ve skutečnosti, neříkám, že neberu na sebe žádnou zodpovědnost, nejdříve — kdokoliv je zodpovědný za tolik smrtí, by neměl zůstat prezidentem Spojených států amerických.“ TOPOS ZODPOVĚDNOST, COVID

Biden využívá této příležitosti, aby prohlásil, že by nesl osobně zodpovědnost za lid. Prezentuje se jakožto velice schopná politická figura. Na rozdíl od svého oponenta by zařídil, aby se země mohla vrátit do fungujícího stavu. To současný establishment není způsobilý zařídít.

„Žádný komprehensivní plán. Co bych udělal já, je, že bych se ujistil, že všichni jsou povzbuzováni k nošení roušek. Pořád. Ujistil bych se, že se přesuneme do směru rapidního testování, investování do rapidního testování. Ujistil bych se, že vytvoříme národní standardy, jak otevírat školy a byznysy tak, aby mohly fungovat bezpečně a poskytnul jim finanční prostředky a dotace, aby tohohle byly schopny.“ TOPOS ZODPOVĚDNOST, COVID, EKONOMIKA

Rovněž hovoří o tom, jak Trump připravil miliony lidí o dostupnou zdravotní péči a svým jednáním připraví v budoucnosti miliony dalších. Zde se jasně snaží rámcovat Trumpa jakožto někoho, kdo neustále poškozují americký lid.

„Protože on ve skutečnosti již připravil 10 milionů lidí o jejich zdravotní péči, kterou měly od jejich zaměstnavatelů kvůli recesi. Číslo jedna. Číslo dva. Je téměř 20 milionů lidí, kteří dostávají zdravotní péči skrze Obamacare, kterou jim nyní chce vzít. On se vám nikdy nepodívá do očí a neřekne, že to je to, co chce udělat. Vzít vám to.“ TOPOS ČÍSEL, PÉČE, ARGUMENTACE

V předchozí části jsme označili Bidenův přístup k elitám jakožto pluralitní. Ano, nevěří v existenci homogenních morálně zkorumpovaných elit. To však neznamená, že si nemůže vypůjčit pár negativních populistických stereotypů o elitách a využít je k diskreditaci svého protivníka. Trump je v Bidenově argumentaci zobrazován s množstvím vlastností, které dle Muddeho (2016) populisté přisuzují elitám. Je vzdálen běžnému člověku a nestará se o jeho problémy. Když se náhodou stará, jeho řešení jsou neefektivní. Morální korupci představuje jeho lhostejnost k základním americkým hodnotám. Je hrozbou pro zemi, ve které svou politickou kariérou způsobuje akorát divizi mezi lidmi. Přestože Bidena stále v této oblasti považujeme za pluralistu, do určité míry si zajisté vypůjčuje politickou ikonografii populismu, jak ve svém díle představil Downs (2001).

4.2.4 Vůle lidu

V předchozích částech jsme si ustanovili Bidenův pohled na skupiny lidu a elit. Další charakteristikou populismu, kterou je nutno rozebrat, je politický proces jakožto projev vůle lidu. Jak se k tomu konceptu vztahuje?

Jak jsme výše nastínili, jeho přístup velice zdůrazňuje roli obyčejného člověka. Není tedy žádným překvapením, že ruku v ruce s tímto jde i jeho názor na tento element. Tato

záležitost je vlastně i jednou z prvních věcí, kterou debatu započal. Obecně je hodně orientován na podporu a povzbuzení politické participace.

„Americký lid má právo vyslovit svůj názor na to, kdo je kandidátem (na pozici) v Nejvyšším soudě, a to vyslovení se děje, když volí senátory Spojených států a když volí prezidenta Spojených států amerických.“ LID, INKLUZE POLITICKÁ

Sám se vyobrazuje jako někdo, kdo má starost o potřeby obyčejných lidí. Toto kontrastuje s tím, že se vytyčuje proti neschopnosti svého protivníka dostat tohoto úkolu a o jejich potřeby se postarat či se o ně vůbec v jakékoliv míře zajímat. Zde oponenta často opět obviňuje z přílišné orientace na zisk.

„Nechce mluvit o tom, co vy potřebujete. Vy, americký lid. Je to o vás. To je to, o čem tady hovoříme.“ TOPOS ZODPOVĚDNOSTI, LID, VŮLE LIDU, INKLUZE POLITICKÁ

Tady se dostáváme k aspektu, který vypadá dosti populisticky. O vůli lidu se často hovoří ve spojitosti s otázkami politické reprezentace (Zaslave, Geurkink, Jacobs, Akkerman, 2020: 4). Biden opakovaně během své kampaně vyzývá občany, aby šli volit. Jedině tímto způsobem mohou oni samotní rozhodnout o budoucnosti své země. Oni jsou těmi, na kom přeci záleží nejvíce. Přesně o tomto sjednocení a svrchovanosti hovoří Mudde a Kaltwasser (2013).

„Protože to je jeho jediné opatření. Co se stane s běžnými lidmi? Co bude s nimi? (...) Jakoukoliv pozici zde zaujmu, to se stane problémem. Hlavní záležitostí je, že by americký lid měl promluvit. Měli byste jít ven a volit. Volíte právě teď. Volte a ukažte vašim senátorům, jak silně se cítíte.“ TOPOS ZODPOVĚDNOSTI, LID, VŮLE LIDU, INKLUZE POLITICKÁ

Avšak výše uvedený argument se rozpadá, když přihlédneme k jeho akceptování rozdílných názorů. Mudde (2004) ustanovuje, že populista typicky tvrdí, že zná vůli lidu a rovněž ji reprezentuje. Na následujícím úryvku vidíme, že tyto dva aspekty Biden nespĺňuje. Dává důraz na americký lid, avšak v této situaci mu nepřisuzuje homogenitu, co se týče jeho přání či hodnot. Mohou tedy dle něj následovat rozdílné cíle. Tudíž tento element považujeme spíše za pluralistický.

„Měli bychom vyčkat a podívat se, jaké budou výsledky těchto voleb, protože ty jsou jediným způsobem, kterým americký lid může vyjádřit svůj pohled na věc tím, koho zvolí za prezidenta a koho zvolí za viceprezidenta.” LID, VŮLE LIDU, VOLBY, INKLUZE POLITICKÁ

Ted' přejdeme ke shrnutí. V Bidenově řeči se opět objevuje myšlenka amerického lidu. Avšak o jeho vůli mluví jako o značně diverzifikované. Rovněž zcela netvrdí, že jí zná či jí reprezentuje. Pojímání společnosti jako složené z různých skupin s rozličnými cíli a nemožnost přesně vymezit obecnou vůli lidu jsou typické znaky pluralismu (Mudde, 2004: 153). Proto i v té charakteristice Bidena považujeme za pluralistu a nikoliv populistu.

4.3 Donald Trump

V předchozí části jsme analyzovali výroky Joe Bidena pronesené v průběhu debat. Přichází tedy čas poskytnout vhled do argumentů jeho republikánského protějšku Donalda Trumpa. Tato část bude obdobně strukturovaná jako předchozí segment. Nejdříve (4.3.1) se budeme věnovat jeho pojetí lidu. Po čemž (4.3.2) bude následovat jeho vnímání elit. Poté (4.3.3) vysvětlíme proces, během nějž postupně konstruuje Bidena a demokraty obecně jakožto společenské elity. Nakonec (4.3.4) se podíváme na jeho přístup k vůli lidu.

4.3.1 Lid

V pojetí Donalda Trumpa je se slovem lid zacházeno dosti jinak. Pokud k němu či o něm mluví, staví se do velice otcovské role. Nehovoří tolik o tom, co lidé chtějí, ale spíše poukazuje na jejich problémy a na to, jak je vyřeší. Do určité míry toto připomíná metaforu morálky, kterou nalézáme v díle Lakoffa (1996). V něm naznačuje, že mnozí Američané

vidí svou zemi jako „rodinu“ a politické aktéry jako „rodiče“. Republikáni a konzervativně orientovaní politici v tomto pojetí typicky následují model „rodiny se striktním otcem“. Toto následuje i Trump. Toto je může například vztahovat na otázky zdravotní péče.

„Zbavil jsem se toho (Obamacare). A my lidi ochráníme.“ TOPOS NEVÝHODY, LID, ZDRAVOTNÍ PÉČE

Projevuje starost, jak se jim v životě daří. A to obzvláště za nynější pandemické krize. Snaží se například kompenzovat, pokud občanům země bylo nějakým způsobem ukřivděno. Což mnohdy pochází od politických sil, nad kterými oni samotní nemají žádnou kontrolu. Toho rovněž využívá, aby kritizoval metody a rozhodnutí proudící od jeho oponentů.

„Lidé ztrácejí svá pracovní místa a páchají sebevraždy. Je tu deprese, alkohol, drogy na úrovni, kterou tu ještě nikdo nikdy neviděl. Je tu týrání, ohromné týrání. Musíme otevřít naši zemi. (...) A víš, kdo dostal ty peníze (od Číny)? Naši farmáři. Naši skvělí farmáři, protože se stali terčem.“ TOPOS REALITY, LID, COVID, INKLUZE MATERIÁLNÍ

Nyní se nám opět naskytuje otázka, koho do své definice lidu řadí a koho nikoliv. Biden jej označil za rasistu a xenofoba, který způsobuje divizi mezi lidmi, jak se jen dá. Existují však některé výroky v těchto debatách, ve kterých se Trump snaží prezentovat jako jejich opak. Pokouší se tu a tam naznačit, že považuje dobro lidu za důležité bez ohledu na jeho sociodemografické charakteristiky. Stejně jako u Bidena, lid není ukázán jakožto tradičně homogenní, ale spíše z hlediska příslušnosti k zemi, jak tvrdil Bellah (1967). Příkladem tohoto je pasáž o tom, jak dobrá ekonomická situace během jeho funkce před příchodem onemocnění COVID-19 vedla občany různých ras, etnicit, pohlaví i vzdělání dohromady.

„Ale řeknu vám, vraťme se (do doby) než přišel mor, těsně před, dostával jsem telefonáty od lidí, kteří by mi normálně nevolali. Chtěli se dát dohromady. Měli jsme nejlepší čísla černošské nezaměstnanosti v historii naší země. Hispánci, ženy, Asiati, lidé s diplomy, bez

diplomu, absolventi MIT, číslo jedna ve své třídě —všichni vykazovali nejlepší čísla.”

REFERENCE, NEZAMĚSTNANOST, INKLUZE SYMBOLICKÁ

Výše (2.2) jsme zmínili rasové problémy v USA. V současné době je velice diskutovaným tématem rasismus vůči Afroameričanům. Obzvláště když bereme v potaz, že tyto debaty se konaly těsně po eskalaci protestů během léta 2020 (Onwuachi-Willig. 2021: 1). Kandidát se zde prezentuje jakožto někdo, kdo tvrdě pracuje proti rasismu ve společnosti. Toto se odráží v monologu moderátora diskuze Wallace, jehož myšlenku Trump následně potvrdil.

„Presidente Trumpe, často jste říkal, že věříte, že uděláte pro černé Američany více než kterýkoliv jiný president s možnou výjimkou Abrahama Lincolna.”

„Toto je pravda.” REFERENCE, RASISMUS, INKLUZE SYMBOLICKÁ

Avšak silně se ohrazuje proti některým sociálním hnutím, jakými jsou například Black Lives Matter. Přestože tu souhlasí s jejich myšlenkou o rovnosti mezi lidmi různých ras, považuje jejich praktiky za hrozbu pro integritu společnosti. Vytváří dle něj spíše konflikty, než aby planoucí požáry hasily.

„Musíte porozumět, že poprvé, když jsem slyšel o Black Lives Matter, skandovali „prasata v těstíčku”, hovořili o policii „prasata, prasata”, hovořili o naší policii „prasata v těstíčku, usmažte je jako slaninu”. Řekl jsem „To je hrozná věc.”. A oni pochodovali dolu ulicemi. A to bylo mé první letmé spatření Black Lives Matter. Myslel jsem si, že je to příšerná věc. A co se týká mých vztahů se všemi lidmi, myslím, že mám dobré vztahy se všemi lidmi. Jsem nejméně rasistickou osobou v této místnosti.” TOPOS DEFINICE, ARGUMENTACE, PREDIKACE, RASISMUS, POLICIE, EXKLUZE SYMBOLICKÁ

Tímto můstkem se dostáváme k tomu, které skupiny obyvatelstva konstruuje mimo lid. Mezi ně například patří příznivci krajní levice. Ta rovněž podle některých jako Goodwin (2021) v posledních letech značně nabírá na relevanci v politickém mainstreamu. Biden nemusí nutně patřit do této nežádoucí skupiny. Ovšem stále je v jejich zájmu, aby byl zvolen právě on.

„A on nechce říci „právo a pořádek“, protože nemůže, protože tím on ztratí své podporovatele z řad radikální levice a jak to udělá, tak je s tím konec. Ale kdyby se on někdy dostal k vedení téhle země a oni to povedou tím způsobem, jakým on by to chtěl, tak bychom tu...“ TOPOS NEVÝHODY, EXKLUZE POLITICKÁ, INTENZIFIKACE

Na následujícím příkladu můžeme vidět, že averze vůči krajní levici a hnutím jako Black Lives Matter se přímo pojí do konstrukce demokratů jako elity. Na svém příkladu se názorně snaží demonstrovat, že jeho oponenti jasně nekonají v zájmu lidu.

„Pokud by nás zavolali do Portlandu, tak bychom ten požár uhasili během půl hodiny. Ale to oni neudělají, protože jsou vedeni radikálními levicovými demokraty. Když se podíváte na Chicago, když se podíváte na jakékoliv místo, kam chcete, Seattle, zaslechli, že příští den přejíždíme do Seattlu a oni zdvihli své ruce a my jsme dostali zpět Seattle. Minneapolis, tu jsme dostali zpět, Joe, protože věříme v právo a pořádek, ale ty v ně nevěříš. 10 předních měst and okolo 40 předních měst je vedeno demokraty a v mnohých případech radikální levicí. A mají tě omotaného kolem prstu, Joe, do takové míry, že ani nechceš nic říci o právu a pořádku. A já ti něco řeknu, lidé téhle země chtějí a požadují právo a pořádek a ty se dokonce bojíš tahle slova vyslovit.“ TOPOS NEBEZPEČÍ, REFERENCE, PREDIKACE, ARGUMENTACE, POLICIE

Z dalšího úryvku je zřejmé, že toto se váže i k vymezení se proti ilegálním imigrantům. Tento jev je dle Yanga (2021) značně relevantní problematikou současných Spojených států. Během těchto debat však byla zmíněna jen velice okrajově. Trumpem je neomezená imigrace prezentována jakožto zátěž na běžného člověka.

„Byla to také cesta k tomu, jak dostat spoustu peněz z kapes našich lidí a dát je lidem, kteří přišli do naší země ilegálně. My bychom za ně zařídili všechno. A co tohle dělá a já bych tohle velice rád udělal, já bych jim velice rád pomohl. Ale co tohle dělá je, že všichni z celého světa by nám začali proudit do naší země. To nemůžeme udělat.” TOPOS

BŘEMENA, REFERENCE, ARGUMENTACE MIGRACE, EXKLUZE MATERIÁLNÍ

Trump tedy termínu lid rozhodně využívá. Avšak staví se k němu velice otcovsky, jak je podle Lakoffa (1996) pro příslušníky Republikánské strany charakteristické. Podobně jako Biden se do něj snaží zahrnout velké množství lidí. Avšak také se dosti proti některým skupinám vymezuje. Z rétorického hlediska nepodává až takový důraz na „americký lid“. Stejně jako Biden jej nepovažuje za typicky homogenní skupinu. Do určité míry je konstruován spíše z perspektivy příslušnosti k zemi, jak popsal Bellah (1967). Avšak celkově tu nalzáme tvrzení, že ne všichni následují stejné cíle, hodnoty či přání. Proto jeho postoj k aspektu lidu identifikujeme spíše jako pluralitní.

4.3.2 Elita

Trumpův přístup k elitám je značně odlišný. Jakožto hlavní předmět diskuze o elitách konstruuje demokraty. Kritizoval jejich jednání vůči běžným lidem. Avšak dosti prostoru věnuje sám sobě a soustředí se na to, jak s ním by ze své perspektivy špatně zacházeno v rámci jeho politické kariéry. Přestože je z jeho přednesu jasné, že oproti lidu disponuje privilegovaným postavením, z politického hlediska se rozhodně považuje za outsidera. Toto sice Muddeho koncepci zcela neodpovídá. Avšak je třeba upozornit na to, že tyto výroky připomínají charakteristiky populismu dle Weylanda (2001, 2013).

„Zacházeli se mnou hůře, než zacházeli s Tea Party. Mnoho lidí tam hluboko uvnitř IRS, se mnou zachází příšerně. Udělali jsme dohodu, bylo to všechno dohodnuté, dokud jsem se nerozhodl kandidovat na prezidenta. IRS se mnou zachází velice špatně, velice neférově, ale předtím jsme měli sjednanou dohodu.” ELITA

Přestože se mu podařilo v minulých volbách zvítězit, musel se potýkat se strašným zacházením ze strany demokratů. Pokládá zde tedy důraz na sebe jakožto na outsidera a také na pochybné fungování ustanovených protivníků.

„A to napříč té kachně o zproštění z úřadu prezidenta a vy jste viděli, co se dneska stalo s Hillary Clinton, kde to byl jeden velký podvod. Ale skrze všechny ty věci, kterými jsem musel projít a vybojovat si, obklopen z obou stran a za mnou i nade mnou, nikdy nebyla státní správa, která udělalo tolik, jako jsem udělal já.” TOPOS HISTORIE, ELITA

V této části vidíme velice skeptický pohled na politické elity. Avšak zmiňuje v negativním světle jen demokraty. Chybí tu tedy Muddeho (2004) morální zkorumpovanost homogenních elit. Pokud se držíme striktně díla nizozemského sociologa, tento aspekt vypadá velice pluralisticky. Pokud však zabruslíme do jiných pojetí populismu, dle Weylandovi koncepce (2001, 2013) bychom zde populistické prvky našli. Tento aspekt tedy bereme jako na pomezí obou směrů.

4.3.3 Biden a demokrati jako elita

V této části pohovoříme o tom, jakým způsobem Donald Trump mluví o svém oponentovi a Demokratické straně celkově. Rovněž rozebereme, jaké charakteristiky jim připisuje.

Prvním negativním atributem, který jim přiřknul, je podpora socialistických praktik. Běduje tak, že mnoho lidí kvůli Bidenově přístupu ztratí přístup k řádné zdravotní péči. Toto tvrzení podepírá tím, že tuto možnost podporuje celá strana, včetně krajněji levicově orientovaných jedinců jako Bernie Sanders.

„Tvoje strana to neřekne. Tvoje strana chce znárodnit medicínu a znárodnit zdravotní péči. (...) Joe, ty jsi souhlasil s Bernie Sandersem, který je (součástí) krajní levice na manifestu, jak tomu říkáme. A to vyústí ve znárodnění medicíny.” ARGUMENTACE, PÉČE

Dále takto poukazuje na jeho neschopnost. Využívá zde oponentovu téměř 50 let dlouhou kariéru jakožto zbraň proti němu. Argumentem je, že když se na to nezmohl během tak dlouhého období, zajisté z toho teď nevzejde nic jiného.

„Promiňte, ale on ve funkci byl 47 let – neudělal to. Ted' byl vice prezidentem po osm let. A to není, že by tam byl před 25 lety, to bylo před třemi a tři čtvrtě (roky). Méně než před 4 roky. Neudělal nic. Neudělal to. On chce znárodnit lékařství.” TOPOS HISTORIE, PREDIKACE

Na toto navazuje tvrzením, že Bidenův návrh bude katastrofou pro miliony lidí. Opět zde vidíme snahu bránit zájmy lidu.

„(V naší zemi) není sto milionů lidí s pre-existujícími onemocněními. Dle mého názoru, lidi již měli šanci se vyjádřit. (...) Joe, hodnota sta milionů lidí je úplně špatně. Nevím, kde jsi vzal tohle číslo. Věším problémem, který ale máš, je, že připravíš 180 milionů lidí o jejich soukromou zdravotní péči, se kterou jsou nadmíru spokojeni.“ TOPOS ČÍSEL, PÉČE

Opětovně tak naznačuje, že mu na obyvatelích své země vlastně ani nezáleží. Proč by mu měli voliči věřit? Přeci jen se snažil poškodit před lety sociální zabezpečení.

„Snažil se poškodit systém sociálního zabezpečení před lety, před lety, Jděte zpátky a podívejte se na záznamy. Snažil se poškodit systém sociálního zabezpečení před několika lety.” TOPOS HISTORIE, INTENZIFIKACE, NEROVNOSTI, INKLUZE MATERIÁLNÍ

Ve stejném duchu hovoří o podobné charakteristice, kterou je neschopnost demokraticky vedených měst a států efektivně se vypořádat se zločinem a jeho narůstajícími čísly ve statistikách. Vyprávění v tomto úryvku je jasně myšleno jako kritika současného establishmentu.

„Myslím, že se jedná o stranický problém. Můžete poukázat na pár příkladů, ale když se podíváte na Chicago, co se děje v Chigagu, kde, uh, 53 lidí bylo postřeleno a 8 zastřeleno. Když se podíváte na New York, kde to jde nahoru tolik, jak to nikdo ještě nikdy neviděl. Čísla vzrůstají o 100, 150, 200 procent, uh, zločinnosti, je šílené, co se teď děje...” TOPOS
ČÍSEL, PREDIKACE, KRIMINALITA

O neschopnosti hovoří i na obecnější rovině, když tvrdí, že zemi po Obamovi a Bidenovi přijal v hrozném stavu.

„Vzpomeňte si na první dva nebo tři měsíce. To bylo nebezpečné období v mých prvních třech měsících předtím, než jsme trochu na věcech zapracovali. Nechali nám tu.“ TOPOS
NEBEZPEČÍ

Dlouhé období Bidena ve státních funkcích dalo Trumpovi možnost útočit na jeho rozhodnutí. Rámčuje jej jakožto neschopného a neochotného řešit relevantní problémy, se kterými se běžný člověk potýká.

„Hele, Joe, nech mě, aby ti něco řekl. Během 47 měsíců jsem udělal víc, než jsi udělal ty za 47 let, Joe. Udělali jsme věci, nad jejichž uděláním jsi ani nepřemýšlel. (...) Kristen, měl osm let na to, aby udělal to, co řekl, že udělá. A já změnil bez specifické — zbavili jsme se

chycení a propuštění, zbavili jsme se spousty hrozných věcí, které oni zavedli a se kterými žili. Ale on měl osm let, zatímco byl viceprezidentem. On neudělal nic než, že postavil klece, do kterých dal děti.“ TOPOS HISTORIE, NEROVNOSTI, KRIMINALITA

Rovněž jako Biden se snaží svého oponenta delegitimizovat prostřednictvím nařčení z rasismu a rozdělování lidu. Tvrdí, že v 90. letech nazval Afroameričany „super predátory“. Tudíž on je tím, kdo mezi lidmi rozdmýchává konflikty a ostrakizuje určité skupiny.

„Takže to jsi udělal. Nazval jsi je „super predátory“ a já teď pouštím lidi z věznic, protože jsi zacházel s komunitou afroamerické populace, zacházel jsi s černoškou komunitou asi tak špatně, jako to dělá skoro každý v této zemi.“ TOPOS ZODPOVĚDNOSTI, PREDIKACE, RASISMUS, INKLUZE SYMBOLICKÁ

Z tohoto hlediska poukazuje na jejich pokrytectví, kdy jeho samotného kritizovali za něco, co demokrati způsobili. Útočí tak na pochybný charakter svého oponenta, který jen tak nechal, aby za jeho činy nesl Trump zodpovědnost. Čímž dosti popírá Bidenova tvrzení o nutnosti odpovědného politika.

„Nechte mě vám něco říct. Oni postavili klece. Vždyť víte, tvrdili, že jsem já postavil ty klece. A pak poslali obrázek do určitých novin. Byl to obrázek těchto hrozných klecí a říkali „Podívejte se na ty klece, prezident Trump je postavil.“ Ale pak bylo rozhodnuto, že byly postaveny v roce 2014. To bylo jeho dílo.“ ARGUMENTACE, MIGRACE

Komentuje tak jeho domněnku, že rasismus je jimi používán hlavně jako zbraň proti nežádoucím politickým oponentům. Vypráví, jak byl demokraty zastrašován nálepkou rasisty, protože chtěl uzavřít možnost cestování s Čínou. To se však ukázalo jako správný tah. Hovoří o pokrytectví a ukazuje, že metody demokratů neměly zcela v zájmu dobroběžných lidí.

„Když jsem uzavřel (zemi), řekl, že jsem jí neměl zavřít. A tak to šlo celé měsíce. Co Nancy Pelosi řekla, řekla to samé. Tancovala na ulici v Čínské čtvrti v San Franciscu. Ale když jsem uzavřel, (Biden) řekl, že je to hrozná věc. Ty jsi xenofob. Myslím, že mě nazval dokonce rasistou, protože jsem chtěl to uzavřít kvůli Číně. Ted' říká, že jsem to měl uzavřít dříve. To prostě, Joe, takhle to prostě nefunguje.“ PERSPEKTIVACE, RASISMUS, COVID

Obrací Bidenovi teze proti němu samotnému a označuje jej za toho, kdo je skutečným zdrojem divize mezi lidmi ve společnosti.

„V průběhu státní správy Obama-Biden, byla tu strašná divize. Byla tu nenávisť. Podíváte se na, uh, Ferguson, podíváte se na, nebo jdete do velice... mnohých míst. Podíváte se na Oakland. Podívejte, co se stalo v Oaklandu. Podívejte, co se stalo v Baltimoreu. Podívejte, co se stalo v... Jednoduše, bylo tu mnohem více násilí, než vidím dokonce dnes.“ TOPOS HISTORIE, DIVIZE

Na druhou stranu se snaží na příběhu se zástupcem organizace na podporu rasové minority ukázat, že rasistou není a vážně se zajímá o problémy této minority. Prezentuje tak, že se zajímá o americký lid.

„Po třech letech nástupu do úřadu, miluju některé z těchhle chlapů, byli skvělí, přišli do mojí kanceláře. A oni řekli – já řekl „Co tu děláte po těch třech letech?“, řekl jsem „Proč se sem stále vracíte?“ „Protože nemáme finance.“ Řekl jsem „Nemusíte se vracet každý rok.“ „Musíme se vracet.“, protože prezident Obama by je nikdy dlouhodobě nefinancoval. Ale já ano. Deset let, dlouhodobé financování a dal jsem jim více peněz než, o kolik si řekli, protože jsem řekl „Myslím, že potřebujete více.“ A řekl jsem „Jedinou

nevýhodou tohoto rozhodnutí je, že už vás možná nikdy neuvidím.”, protože jsme se velice spřátelili. Mají mě rádi a já mám rád je. Zachránil jsem historicky černošské fakulty a univerzity.” PERSPEKTIVACE, RASISMUS, INKLUZE SYMBOLICKÁ

Posledním charakteristikou, kterou se pokouší nastínit spornou morálku soupeře, je nařčení Bidena a jeho rodiny z korupce. Prezentuje jej jakožto loutku, kterou svými penězi řídí Rusko.

„Oni převzali velkou část toho, co má patřit Ukrajině. Ty jsi jim to jen tak předal. Ale ty jsi dostával hodně peněz z Ruska. Platili ti hodně peněz a pravděpodobně stále platí, ale teď s tím, co vyšlo dnes na povrch, to je všechno ještě horší. Všechny ty emaily, ty emaily jsou hrozné.” INTENZIFIKACE, KORUPCE, MEZINÁRODNÍ VZTAHY

Přestože Trump hovoří o demokratech jako o zkorumpované elitě, jejíchž mnohé zájmy jsou v rozporu se zájmy běžného člověka a sám se na politické scéně prezentuje jakožto outsider, nepokládáme ani postoj zcela populistický. Nekritizuje ve svých přednesech veškeré elity. On sám se do určité míry prezentuje jako jedna. Vůči lidu zastává přístup, v jehož rámci se prezentuje jakožto jeho „otcovská figura“. Jak jsme již zmínili výše, dle Lakoffa (1996) se jedná o velice typický princip republikánů. Na druhou stranu, jeho sebezprezentace jakožto outsidera politické scény pasuje na Weylandovo (2001, 2013) pojetí problematiky jako politické strategie. Nicméně, stejně jako Biden se uchyluje k vypůjčení populistických kritik elit. Demokrati dle něj jsou morálně zkorumpovaní, ignorují tradiční americké hodnoty, vytváří divizi mezi lidem, snaží se implementovat socialistické praktiky a jsou neschopni řešit problémy běžného člověka. V tomto aspektu se využívá mixu populistických i pluralistických charakteristik.

4.3.4 Vůle lidu

Vůle lidu je v Trumpově projevu brána poněkud odlišně od jeho pluralisticky orientovaného protivníka. Rovněž hovoří o přáních amerického lidu. Presentuje se však jako někdo, kdo vůli lidu zná a díky tomu je schopen reprezentovat jeho zájmy. Dost jasně zde využívá aspekty populistické logiky dle Muddeho (2004).

„Více lidí bude raněno, pokud tohle bude pokračovat. Když se podíváte na Pensylvánii, když se podíváte na určité státy, které byly uzavřeny, mají demokratické guvernéry, všechny, jeden z důvodů, proč byly uzavřeny je, protože je chtějí nechat uzavřené, dokud nebude po volbách.” TOPOS NEBEZPEČÍ, LID, COVID

COVID-19 se stal v poslední době jedním z nejdiskutovanějších problémů ve světě. Svou argumentaci započal tím, že společně s lidmi vybudovali nejlepší ekonomickou situaci v historii Spojených států. Na příkladu nemoci se poté snažil prezentovat, že dohromady i tyto těžké časy dokáží přežít. Společně tak zemi zařídí enormní ekonomický růst.

„Takže jsme vybudovali tu nejlepší ekonomiku v historii. Uzavřeli jsme jí, protože (přišel) čínský mor. Když mor přišel, uzavřeli jsme jí, což bylo pro psychiku velice obtížné. On si nemyslel, že bychom ji měli uzavřít a mýlil se. Tak znova, dva miliony lidí by teď už byly po smrti namísto... 204000 lidí je stále příliš mnoho. Jeden člověk je příliš mnoho. Nikdy se to nemělo v Číně stát. Ale co se stalo, je, že jsme to uzavřeli a znovu otevíráme a děláme rekordní tržby. Během čtyřměsíčního období jsme dostali zpátky do pracovního procesu 10,4 milionu lidí. Jedná se o rekord, jemuž nic podobného jsme nikdy předtím neviděli.“
TOPOS ČÍSEL, EKONOMIKA, COVID

V podobné duchu se ohradil proti konkrétnímu plánu řešení klimatických změn navrhaného demokraty. Za důvod označil, že by to daňově vytížilo rodiny.

„Oni přišli a řekli velice silně „6500 dolarů bude vzato od rodin následkem jeho plánu“, že jeho plán je ekonomická katastrofa.” TOPOS ČÍSEL, LID, KLIMA, INKLUZE
MATERIÁLNÍ

Zároveň také říká, jak důležité je mít na své straně podporu lidu. Svou superioritu v tomto ohledu prezentoval prohlášením, že na shromáždění pořádaná Bidenem nikdo ve skutečnosti nechodí. Toto je významnější, než se na první pohled může zdát. Shromáždění byla jedním z hlavních způsobů, pomocí kterých se Trump spojoval s voliči. Pořádal je nejenom v době kandidatury, ale konaly se i v průběhu jeho funkčního období (Valcore, Rodgers, Asquith, 2021: 147). Tento zisk přímé neinstitutizované podpory od početné skupiny neorganizovaných následovníků dosti připomíná Weylandovo (2001) pojetí populismu.

„Nikdo se ani neukáže na jeho shromážděních.” LID

Jak můžeme tuto část shrnout? Trump se tedy odvolává na vůli lidu. Tvrdí, že ví, co běžný člověk chce. Také prohlašuje, že tato přání reprezentuje. Rovněž svou pozici odůvodňuje pořádáním úspěšných shromážděních se značným množstvím účastníků, kteří mu poskytují přímou podporu. Tento aspekt považujeme za populistický. Splňuje kritéria nejen Muddeho, ale rovněž odráží teorii Weylanda o populismu jako politické strategii.

4.4 Shrnutí a porovnání

V této části se budeme věnovat přehlednému shrnutí a porovnání poznatků získaných z analýzy o obou prezidentských kandidátech. Reprezentanty Demokratické a Republikánské strany považujeme v určitých aspektech za populisty. Avšak v dílčích elementech se liší.

Přístup k lidu Joe Bidena jsme vyhodnotili jakožto populistický s mírnými prvky pluralismu. Pluralistického charakteru nabývá i jeho pojetí elit. Přes tuto skutečnost jsme našli, že si vypůjčuje politickou ikonografii populismu, když kritizuje svého soupeře. Přisuzuje mu stejné negativní charakteristiky, jaké připisují elitám populistů. vůle lidu je rovněž svou náturou pluralistická.

Tyto znaky jsou Donaldem Trumpem používány odlišně. Americký lid je ztvárněn v duchu pluralismu. Dle Muddeho (2004) distinkce bychom převážně zařadili do pluralismu i jeho chápání elit s tím, že stejně jako Biden využívá některých populistických argumentů k diskreditaci svého oponenta. Pokud se ovšem povzneseme nad vymezený teoretický rámec, jeho projev obsahuje charakteristiky populismu dle Weylanda (2001, 2003). Proto jej vymezujeme jako na pomezí mezi těmito směry. vůle lidu byla poměrně jasně identifikována jako populistická.

Nyní se ještě zaměříme na to, kde se kandidáti nachází v dimenzi exkluzivity a inkluzivity. V řeči Joe Bidena se lehce objevují prvky prvního směru. Toto se převážně projevuje v symbolické dimenzi, kde se vymezuje proti lidem, kteří nerespektují řádné americké hodnoty. Avšak naprostou většinu času v debatách vystupuje velice inkluzivně. Prim zde hraje politická dimenze. Pokládá důraz na politickou angažovanost a reprezentaci všech skupin národa. Důležitá je rovněž symbolická dimenze, do které například zahrnuje dodržování amerických hodnot nebo pojmání všech obyvatel jako členů amerického lidu.

V případě Donalda Trumpa je záležitost trochu komplexnější. Zařadili bychom jej někde do středu tohoto spektra. Na jednu stranu, dosti využívá inkluzivní prvků. V materiální dimenzi se to vztahuje k státní podpoře či nízké daňové zátěži pro lidi, kdežto v té symbolické podobě jako Biden občas zdůrazňuje úspěšné soužití různých skupin amerického lidu. Rovnou měrou se nicméně přiklání i k exkluzivním prvkům. Toto zejména platí pro symbolickou a politickou dimenzi, kde se vymezuje vůči některým skupinám populace (například krajní levici či hnutí Black Lives Matter) a označuje jejich názory jako nebezpečné pro společnost.

Dalším bodem, který považujeme za důležitý, je přivedení pozornosti k rozdílnému využívání argumentačních strategií. Joe Biden se nejvíce odvolával na topos čísel. Argumentace obsahovala rozličné proměnné (například minimální mzdu, počty nemocných, množství pojištěných, nová pracovní místa). Vždy se snažil ukázat, že zájem obyčejného

občana je na prvním místě. Výběr prosazovaných tématik dosti odráží jeho převážně liberální politickou orientaci. Diskuze také směřovala na topos historie. To použil nejen v rámci kritizování Trumpova funkčního období, ale rovněž jako omluvu za některé své předešlé přešlapy vůči lidem. S čímž rovněž souvisí jeho prominentní použití topoi zodpovědnosti. Tento důraz na osobní odpovědnost politických aktérů může být součástí výše zmíněné vypůjčené populistické ikonografie o elitách, jak o nich hovoří Mudde (2016). Také velice často využíval predikační, a hlavně argumentační strategie. Toto je součástí jeho převážně inkluzivního pojetí, protože je aplikuje na vyobrazení a ospravedlnění pozitivních charakteristik, čímž chce lid spojovat.

V řeči Donalda Trumpa jsme identifikovali nejčastěji topos historie. Mnohokrát jej použil k útoku na předchozí politické kroky své protivníka i Demokratické strany. Silně zastoupené byly také topoi čísel. Kandidát se velice rád snaží podpořit své argumenty rozličnými hodnotami. Stejně tak rád mluví o penězích, tudíž v jeho projevech lze nalézt topoi financí. Dále bylo poměrně prominentní topos práva. Zde se hlavně odvolává na svůj politický vliv, který mu zajistila výhra v minulých volbách. Jeho politickou sílu by neměly elity (demokrati) podřývat. Také hojně používal topoi nevýhody ke kritice jejich pokusů o řešení různých záležitostí. Domníváme se, že jeho důraz na čísla, finance a výhodnost do značné míry pramení z jeho pozadí jakožto byznysmena a ideologie trumpismu, jejichž součástí je dle Beeman (2018) zacházení se státem jako s firmou. V Trumpově řeči bylo rovněž možno zaznamenat predikační a argumentační strategie v podobné míře, ale využíval referenční a intenzifikační strategii více než jeho oponent. Jak tvrdí Wodak (2001), tyto druhy se vztahují ke konstrukci in-group/ out-group a stupňování takovýchto výroků. Toto tedy jde ruku v ruce s vyšší koncentrací exkluzivních charakteristik v jeho projevu.

Do diskurzu této problematiky bez pochyby patří většina témat, která dle Pew Research Center (2019) považují američtí občané za nejzávažnější. Těmi jsou například dostupnost zdravotní péče, závislost na drogách, státní rozpočet, změny klimatu, ekonomické nerovnosti, rasismus. Výjimku však tvoří dostupnost vyššího vzdělání a terorismus, jejichž prezence byla v debatách téměř nulová. Jako další významné problematiky vážící se k populismu jsme identifikovali integritu voleb, korupci, mezinárodní vztahy či rapidně narůstající kriminalitu. Středem pozornosti však nepřekvapivě bylo onemocnění COVID-19.

Posledním tématikou, kterou bychom tu chtěli prodiskutovat, je využití populismu na obecnější úrovni. Jak říká Mudde (2004), populismus je úzkou ideologií, která se může lehce přichytit na ostatní. Výše (1.3.3) jsme naznačili, že aplikace populismu není jednoduchou dichotomií a proniká do mainstreamu. V průběhu analýzy jsme ukázali, že Biden u Trump implementují v různé míře rozdílné charakteristiky populismu, které přizpůsobují svým kampaním. Souhlasíme proto s indikací Downse (2001). Za hlavní poselství této práce považujeme demonstraci toho, že na populismus by mělo být nahlíženo jako na spektrum, jehož rozličné elementy mohou využít všichni političtí aktéři. Zkoumání tohoto jevu by se tedy nemělo omezovat pouze na krajnější případy.

Závěr a diskuze

Ustanoveným cílem této práce bylo prozkoumat populistický diskurz přítomný v prezidentských volbách v roce 2020 ve Spojených státech amerických. Tato problematika byla zkoumána na konkrétním případě debat mezi hlavními kandidáty – Donaldem Trumpem a Joe Bidenem.

Analýza byla provedena za pomoci metody kritické diskurzivní analýzy. Konkrétněji byla využita její diskurzivně-historická varianta pocházející od badatelky Ruth Wodak (2001). Jejím prostřednictvím byla popsána témata (společenské problémy) patřící do tohoto diskurzu. Rovněž bylo zjištěno, které prvky populistické ideologie (a do jaké míry) oba politici používají ve svých přednesech. Technika nám také umožnila specifikovat, jakých podob a obsahů tyto elementy nabývají. V neposlední řadě jsme byli schopni identifikovat, na které argumentační strategie se nejvíce spoléhají.

Jaké konkrétní výsledky tedy naše studie přináší? U obou kandidátů bylo nalezeno použití populistických prvků dle Muddeho (2004). Pojetí lidu Joe Bidenem je svým charakterem dosti populistické, přestože obsahuje v malé míře pluralistické elementy. Jeho přístup k elitám je pluralistický, avšak dosti využívá populistické symboliky při kritizování svého oponenta. Vůli lidu pojímá rovněž pluralisticky. Jeho populistické tendence nabývají velice inkluzivní podoby. Mezi jím prominentně používané argumentační strategie patří topoi čísel, historie a zodpovědnosti. Stejně tak se často obracel na predikační a argumentační strategie.

Koncepce lidu v projevu Donalda Trumpa je svou povahou pluralistická. Pokud se držíme striktně Muddeho teorie, sem bychom také zařadili jeho přístup elitám. Nesmíme však opomenout, že jsme v této kategorii identifikovaly některé prvky populismu dle Weylanda (2001, 2003). Proto ho zde zařazujeme na pomezí těchto dvou směrů. Jeho smýšlení o vůli amerického lidu je značně populistické. V jeho kampani jsou rovnocenně zastoupeny prvky inkluzivní a exkluzivní. Co se týče argumentačních strategií, hojně využíval topoi historie, čísel, financí, práva a nevýhody. Na rozdíl od svého soupeře se mnohem více zaměřoval na referenční a intenzifikační strategie.

Které témata do tohoto diskurzu tedy patří? Tento segment debat dosti kopíruje seznam sociálních problémů, které dle výzkumu Pew Research Center (2019) považují američtí občané za nejrelevantnější. Chyběla zde však problematika dostupnosti vyššího

vzdělání i terorismu. Malý důraz byl pokládán rovněž na imigraci. Na druhou stranu sem byly ještě zařazeny záležitosti týkající se korupce, zvyšující se kriminality, pochybné integrity voleb i mezinárodních vztahů. Na přední příčky však vystoupalo onemocnění COVID-19 a jeho následky na různé části společnosti.

Za důležitější poznatek této práce však pokládáme demonstraci toho, že na využití populismu účastníky politického procesu se nedá dívat skrze prostou dichotomii, zda daný politik či strana je nebo není populistou. Jak například naznačuje Downs (2001) či Hjorth (2018), k implementaci jeho jednotlivých prvků může sáhnou prakticky kterýkoliv politický aktér. Studie tohoto jevu by jej měly brát spíše jako spektrum. Rovněž by se neměly omezovat na krajnější případy.

Než práci definitivně zakončíme, považujeme za zásadní ještě informovat o jejich známých limitech. Provedený výzkum samozřejmě nabral kvalitativních charakteristik. Zabýval se pouze dvěma (ačkoliv velice významnými) politiky ve Spojených státech amerických v období konání dvou význačných událostí. Navzdory možnému přínosu dosažených závěrů, výsledky nemohou být v žádném případě pokládány za reprezentativní. Neměly by být vztahovány k ostatním politickým aktérům v USA ani v jiných zemích. Provedení podobných výzkumů (a popřípadě komparace) zaměřujících se na jiné události, osobnosti či odlišné regiony světa by mohlo vést k získání zajímavých poznatků. Jak jsme již uvedli na začátku, problematika populismu je neskutečně komplikovaným fenoménem se značně diverzifikovaným množstvím teorií, který v sobě může ukrývat mnohé další aspekty, které v současné době ještě nebyly patřičně či vůbec analyzovány.

Seznam literatury

- Accetti, C. I. 2020. "Joe Biden Isn't a Liberal or a Moderate. He's a Christian Democrat" [online] Foreign Policy. Dostupné z: <https://foreignpolicy.com/2020/03/16/joe-biden-election-liberal-moderate-christian-democrat/>
- Ahmad, T., A. Alvi, M. Ittefaq. 2019. "The Use of Social Media on Political Participation Among University Students: An Analysis of Survey Results From Rural Pakistan" [online] SAGE Open. Dostupné z: <https://journals.sagepub.com/doi/full/10.1177/2158244019864484>
- Aslanidis, P. 2016. „Is populism an Ideology? A Refutation and a New Perspective“ Political Studies 64 (1S): 88-104.
- Aurini, J. D., M. Heath, S. Howells. 2016. The How To of Qualitative Research: Strategies for Executing High Quality Projects. Thousand Oaks: SAGE.
- Bang, H., D. Marsh. 2018. „Populism: a major threat to democracy?“ Policy Studies 39 (3): 352-363.
- Bellah, R. N. 1967. „Civil Religion in America“ Journal of the American Academy of Arts and Sciences 96 (1): 1-21.
- Bengtsson, M. 2016. "Research article How to plan and perform a qualitative study using content analysis" NursingPlus Open (2): 8-16.
- Bossetta, M., E. Husted. 2017. „Introduction: Populism in the 21st Century: Critical reflections on a global phenomenon“ Politik 20 (4): 1-9.
- Bretherton, L. 2019. "Who speaks for the people?: Good and bad forms of populism" The Christian Century 136 (13): 28-33.
- Canovan, M. 1999. „Trust the People! Populism and the Two Faces of Democracy“ Political Studies 47 (1): 2-16.
- Carnegie Library of Pittsburgh. 2020. "Presidential Debates: Past and Present" [online] Carnegie Library of Pittsburgh. Dostupné z: <https://www.carnegielibrary.org/presidential-debates-past-and-present/>
- Collier, R. B. 2001. „Populism“ Pp. 11813-11816. In Smelser, N. J., P. B. Baltes. International Encyclopedia of the Social & Behavioral Sciences. Amsterdam: Elsevier.

- Conniff, R. 2020. “*Biden and Trump: Who’s the Real Populist?*” The Progressive [online] Dostupné z: <https://progressive.org/dispatches/biden-trump-real-populist-conniff-200922/>
- Counterpoint. 2014. “*Responding to Populist Rhetoric: A Guide*“ [online] Open Society Foundations. Dostupné z: <https://counterpoint.uk.com/wp-content/uploads/2018/04/Responding-to-Populist-Rhetoric-A-Guide.pdf>
- Cramer, K. “*Understanding the Role of Racism in Contemporary US Public Opinion*” Annual Review of Political Science 23 (1): 152-169.
- de la Torre, C. 2007. „*The Resurgence of Radical Populism in Latin America*“ Constellations Volume 14 (3): 384-397.
- de Vreese, C. H., F. Esser, T. Aalberg, C. Reinemann, J. Stanyer. 2018. „*Populism as an Expression of Political Communication Content and Style: A New Perspective*“ The Journal of Press/Politics 23 (4): 423-438.
- de Zúñiga, H. G., K. K. Michalska, A. Römmele. 2020. “*Populism in the era of Twitter: How social media contextualized new insights into an old phenomenon*“ New Media & Society 22 (4): 585-594.
- DeSilver, D. 2020. “*5 facts about presidential and vice-presidential debates*” [online] Pew Research Center. Dostupné z: <https://www.pewresearch.org/fact-tank/2020/08/28/5-facts-about-presidential-and-vice-presidential-debates/>
- Dickman, L., D. U. Himmelstain, S. Woolhandler. 2017. “*Inequality and the health-care system in the USA*” The Lancet 389 (10077): 1431-1441.
- Ballotpedia, 2021. “*Republican Party*” [online] Ballotpedia, The Encyclopedia of American Politics. Dostupné z: https://ballotpedia.org/Republican_Party
- Disman, M. 2002. Jak se vyrábí sociologická znalost. Praha: Karolinum.
- Downs, W. M. 2001. “*Pariahs in Their Midst: Belgian and Norwegian Parties React to Extremist Threat*” West European Politics 24 (3): 23-42.
- Driesen, D. M. 2019. “*Why Trump’s Role Model is Hungary’s Viktor Orban*” [online] Balkan Investigative Reporting Network. Dostupné z: <https://balkaninsight.com/2019/08/05/why-trumps-role-model-is-hungarys-viktor-orban/>
- Edwin, D., A. Hudson. 2012. Domestic Terrorism (Terrorism, Not Spots and Conflict-related Issues). New York: Nova Science Publishers.

- Federal Government of the United States. 2021. “*Presidential Election Process*” [online] USA.gov. Dostupné z: <https://www.usa.gov/election#item-37162>
- Ferguson, A., B. I. Page, J. Rotschild, A. Chang, J. Chen. 2020. “*The Roots of Right-Wing Populism: Donald Trump in 2016*” *International Journal of Political Economy* 49 (2): 102-123.
- Filc, D. 2015. „*Latin American inclusive and European exclusionary populism: colonialism as an explanation*“ *Journal of Political Ideologies* 20 (3): 263-283.
- Flores, R. 2018. “*Donald Trump offers dark vision of America in GOP convention speech*” [online] CBS NEWS. Dostupné z: <https://www.cbsnews.com/news/donald-trump-gop-convention-speech/>
- Forgey, Q. 2020. “*Debate commission cancels Oct. 15 Biden-Trump showdown*” [online] Politico. Dostupné z: <https://www.politico.com/news/2020/10/09/debate-commission-trump-covid-evidence-428308>
- Freedman, M. 2017. „*After the Brexit referendum: revisiting populism as an ideology*“ *Journal of Political Ideologies* 22 (1): 1-11.
- Galbraith, J., J. Choi. 2020. “The consequences of economic inequality for presidential elections in the United States” *Structural Change and Economic Dynamics* 53 (C): 86-98.
- Gidron, N., B. Bonikowski. 2013. „*Varieties of Populism: Literature Review and Research Agenda*“ *Weatherhead Working Paper Series* 13 (4): 1-38.
- Gillin, J. 2015. „*Bush says Trump was a Democrat longer than a Republican 'in the last decade*“ PolitiFact [online] Dostupné z: <https://www.politifact.com/factchecks/2015/aug/24/jeb-bush/bush-says-trump-was-democrat-longer-republican-las/>
- Goodwin, M. 2021. „*Joe Biden’s far-left unity will divide us*“ *Ellis County Press* 29 (44): 3-5.
- Gramlich, J. 2017. “*Far more Americans say there are strong conflicts between partisans than between other groups in society*” *Pew Research Center* [online] Dostupné z: <https://www.pewresearch.org/fact-tank/2017/12/19/far-more-americans-say-there-are-strong-conflicts-between-partisans-than-between-other-groups-in-society/>

- Grundmann, R. 2016. “*Climate change as a wicked social problem*” *Nature Geoscience* 9 (8): 562-563.
- Harris, J. F. 2021. “*Biden Just Gave the Most Ideologically Ambitious Speech of Any Democratic President in Generations*” [online] Politico. Dostupné z: <https://www.politico.com/news/magazine/2021/04/29/biden-speech-ideologically-ambitious-484990>
- Hjorth, F. 2018 “*Establishment Responses to Populist Challenges: Evidence from Legislative Speech*” [online] Annual Meeting of the Danish Political Science Association. Dostupné z: <https://fghjorth.github.io/papers/responses.pdf>
- Hodstadter, R. 2008. *The Paranoid Style in American Politics and Other Essays*. New York: Vintage Books.
- Hron, J. 2019. “*Jak rozdělená je „rozdělená společnost“? kulturní války v post-sekulárním kontextu*“ *Theologická Revue* 90 (2): 196-209.
- Inglehart, R. F., P. Norris. 2016. „*Trump, Brexit, and the rise of Populism: Economic have-nots and cultural backlash*“ HKS Working Paper (RWP16-026): 1-52.
- Isolatus, P. 2011. “*Presidential Debates Functional Theory and Finnish Political Communication Culture*” *Nordicom Review* 32 (1): 31-43.
- Jeong, H-W. 2009. „*Conflict in Divided Societies*“ Pp. 110-117. In Hippel, K. W. *Conflict Resolution Volume 1* [online]. Dostupné z: <https://www.eolss.net/ebooklib/bookinfo/conflict-resolution.aspx>
- Kader, N. A. 2016. “*A Critical Analysis of Anti-Islamisation and Anti-immigration Discourse: The Case of the English Defence League and Britain First*” *International Journal for Innovation Education and Research* 4 (5): 26-53.
- Kadioglu, A. 2020. „*The Rise of Populism and International Security: Populism in the UK and US*“ *International Journal of Eurasia Social Sciences* 11 (40): 341-357.
- Kelly, M. 2019. „*The US Democratic Party: The Historic Roots of the Modern Democratic Party in the United States*“ [online] ThoughtCo. Dostupné z: <https://www.thoughtco.com/democratic-party-104837>
- Kessler, G. 2019. “*How liberal was Joe Biden?*” [online] The Washington Post. Dostupné z: <https://www.washingtonpost.com/politics/2019/05/17/how-liberal-was-joe-biden/>

- Krauzová, T., S. Matějka. *Fighting Terrorism: Surveillance and Targeted Killing in Post-9/11 World*. Praha: Karolinum.
- Kriesi, H. 2014. „*The Populist Challenge*“ *West European Politics* 37 (2): 361-378.
- Kuttner, 2020. “*Can Biden Govern as a Progressive Populist?*” *The American Prospect* [online] Dostupné z: <https://prospect.org/politics/can-biden-govern-as-a-progressive-populist/>
- Lakoff, G. 1996. *Moral Politics: What Conservatives Know That Liberals Don't*. Chicago: University of Chicago Press.
- Levitsky, S., D. Ziblatt. 2018. *How Democracies Die*. New York: Crown.
- Linz, J. L. 1990. „*The Perils of Presidentialism*“ *Journal of Democracy* 1 (1): 51-69.
- Liu, N. 2020. “*Political Polarization in the United States: The Influences of Exceptionalism and Religion*” *International Social Science Review* 96 (2): 1-24.
- Loew, N., T. Faas. 2019. „*Between Thin – and Host-ideologies: How Populist Attitudes Interact with Policy Preferences in Shaping Voting Behaviour*“ *Representation, Journal of Representation Democracy* 55 (4): 493-511.
- Main, T. 2018. *The Rise of the Alt-Right*. Washington DC: Brookings Institution Press.
- Midlarsky, M. I. 1984. „*Political Stability of Two-Party and Multiparty Systems: Probabilistic Bases for the Comparison of Party Systems*“ *The American Political Science Review* 78 (4): 929-951.
- Miller-Idriss, C. 2019. „*The Global Dimensions of Populist Nationalism*“ *The International Spectator* 54 (2): 17-34.
- Moffitt, B. 2016. *The Global Rise of Populism: Performance, Political Style, and Representation*. Stanford: Stanford University Press.
- Mollan, S., B. Geesin. 2019. “*Donald Trump and Trumpism: Leadership, ideology and narrative of the business executive turned politician*” *Organization* 27 (3): 405-418.
- Morijn, J. 2019. “*Responding to “populist” politics at EU level: Regulation 1141/2014 and beyond*” *International Journal of Constitutional Law* 17 (2): 617-640.

- Mudde, C. 2004. „*The Populist Zeitgeist*“ *Government and Opposition* 39 (4): 541-563.
- Mudde, C. 2016. „*Europe’s Populist Surge: A Long Time in the Making*“ *Foreign Affairs* 95 (6): 25-30.
- Mudde, C., C. R. Kaltwasser. 2013. „*Exclusionary vs. Inclusionary Populism: Comparing Contemporary Europe and Latin America*“ *Government and Opposition* 48 (2): 147-174.
- Nam, J. 2021. „*Does Economic Inequality Constrain Intergenerational Economic Mobility? The Association Between Income Inequality During Childhood and Intergenerational Income Persistence in the United States*“ *Social Indicators Research* 154 (2) 1-20.
- Nassaji, H. 2015. „*Qualitative and descriptive research: Data type versus data analysis*“ *Language Teaching Research* 19 (2): 129-132.
- Neurer, F. G., C. Wrátil. 2020. „*The Populist Marketplace: Unpacking the Role of “Thin“ and “Thick“ Ideology*“ *Political Behaviour* 42 (2): 1-24.
- Norris, P., R. F. Inglehart. 2019. *Cultural Backlash: Trump, Brexit, and Authoritarian Populism*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Novák, M. 1997. *Systémy politických stran: úvod do jejich srovnávacího studia*. Praha: Sociologické nakladatelství.
- Onwuachi-Willig, A. 2021. „*The Trauma of Awakening to Racism: Did the Tragic Killing of George Floyd Result in Cultural Trauma for Whites?*“ *Houston Law Review* 58 (4): 1-23.
- Parmelee, J. H., S. L. Bichard. 2012. *Politics and the Twitter Revolution: How Tweets Influence the Relationship Between Political Leaders and the Public*. Washington DC: Lexington Books.
- Pew Research Center. 2018. „*Wide Gender Gap, Growing Educational Divide in Voters’ Party Identification*“ Pew Research Center [online] Dostupné z: <https://www.pewresearch.org/politics/2018/03/20/1-trends-in-party-affiliation-among-demographic-groups/>
- Pew Research Center. 2019. „*In a Politically Polarized Era, Sharp Divides in Both Partisan Coalitions.*“ [online] Pew Research Center. Dostupné z:

- <https://www.pewresearch.org/politics/2019/12/17/in-a-politically-polarized-era-sharp-divides-in-both-partisan-coalitions/>
- Pew Research Center. 2021. “*Biden Begins Presidency With Positive Ratings; Trump Departs With Lowest-Ever Job Mark*” [online] Pew Research Center. Dostupné z: <https://www.pewresearch.org/politics/2021/01/15/views-of-the-incoming-biden-administration/>
 - Ponnuru, R. 2020. „*How Democrats became the party of the upper middle class*“ [online] AEI.org. Dostupné z: <https://www.aei.org/op-eds/how-democrats-became-the-party-of-the-upper-middle-class/>
 - Postel, C. 2019. „*Populism as a Concept and the Challenge of U.S. History*“ *IdeAs* 14: 1-17.
 - Reeman, R. D. 2018. “*What are the three characteristics of Trumpism?: A Discourse Analysis of Trump’s Four Major Campaign Speeches*” *Political Analysis* 19 (2): 3-16.
 - Renaldo, Z. A. 2021. “*Presupposition and Ideology: A Critical Discourse Analysis of Joe Biden’s Inaugural Speech*” *Professional Journal of English Education* 4 (3): 497-503.
 - Rueda, D. 2020. „*Is Populism a Political Strategy? A Critique of an Enduring Approach*“ *Political Studies* 69 (2): 1-18.
 - Sartori, G. 2005. *Strany a stranické systémy: schéma pro analýzu*. Praha: Centrum pro studium demokracie a kultury.
 - Schaffer, K. 2020. „*Far more Americans see ‘very strong’ partisan conflicts now than in the last two presidential election years*“ Pew Research Center [online] Dostupné z: <https://www.pewresearch.org/fact-tank/2020/03/04/far-more-americans-see-very-strong-partisan-conflicts-now-than-in-the-last-two-presidential-election-years/>
 - Schneiker, A. 2020. “*Populist Leadership: The Superhero Donald Trump as Savior in Times of Crisis*” *Political Studies* 68 (4): 857-874.
 - Schwarz, I. 2017. “*Trump: I Am A Nationalist In A True Sense*” [online] RealClear Politics. Dostupné z:

- https://www.realclearpolitics.com/video/2017/02/27/trump_i_am_a_nationalist_in_a_true_sense.html
- Spryut, B., G. Keppens, F. Van Droogenbroeck. 2016. „*Who Supports Populism and What Attracts People to It?*“ *Political Research Quarterly* 69 (2): 335-346.
 - Stanley, B. 2008. „*The thin ideology of populism*“ *Journal of Political Ideologies* 13 (1): 95-110.
 - Swain, E. 2021. „*U.S. Has High Levels of Illegal Drug Use*“ [online] Verywell Mind. Dostupné z: <https://www.verywellmind.com/us-has-highest-levels-of-illegal-drug-use-67909>
 - Tamkin, E. 2020. „*The many faces of Joe Biden: Can the veteran insider defeat Donald Trump and set the US on a path to renewal?*“ *New Statesman* 149 (5542): 22-26.
 - Taylor, B. J., B. Cantwell. 2018. „*Unequal Higher Education in the United States: Growing Participation and Shrinking Opportunities*“ *Social Sciences* 7 (9): 1-22.
 - Texas GOP, 2018. „Overview and History“. [online] Republican Party of Texas. Dostupné z: <https://www.texasgop.org/overview-and-history/>
 - Timmer, A., J. Sery, S. T. Connable, J. Billinson. 2018. „*A Tale of Two Paranoids: A Critical Analysis of the Use of the Paranoid Style and Public Secrecy by Donald Trump and Viktor Paranoid*“ *Secrecy and Society* 1 (2): 1-47.
 - Valcore, J., J. Rodgers, N. L. Asquith. 2021. „*We Will Build a Great Wall: Domination, Criminalization, and Expatriation in Trump Campaign and Rally Speeches*“ *International Journal for Crime, Justice and Social Democracy* 10 (1): 143-158.
 - Verbeek, B., A. Zaslove. 2016. „*Italy: a case of mutating populism?*“ *Democratization* 23 (2): 304-323.
 - Waldman, P. 2020. „*Opinion: Joe Biden refocuses on economic populism*“ *The Washington Post* [online] Dostupné z: <https://www.washingtonpost.com/opinions/2020/10/01/joe-biden-refocuses-economic-populism/>

- Walgrave, S., J. Jagers. 2007. „*Populism as political communication style: An empirical study of political parties' discourse in Belgium*“ European Journal of Political Research 46 (3): 319-345.
- Weyland, K. 2001. „*Clarifying a Contested Concept: Populism in the Study of Latin American Politics*“ Comparative Politics 34 (1): 1-22.
- Weyland, K. 2013. „*Latin America's Authoritarian Drift*“ Journal of Democracy 24 (3): 18-32.
- Weyland, K. 2020. „*Populism's Threat to Democracy: Comparative Lessons for the United States*“ American Political Science Association 18 (2): 389-406.
- Williams, R. 1970. American Society: A Sociological Interpretation. New York: Alfred A. Knopf
- Wirth, W., F. Esser, M. Wettstein, S. Engesser, D. Witz, A. Schulz, N. Ernst, F. Büchel, D. Caramami, L. Manucci, M. Steenbergen, L. Bernhard, E. Weber, Hänggli, C. Dalmus, C. Schemer. 2016. “*The appeal of populist ideas, strategies and styles: A theoretical model and research design for analysing populist political communication*” NCCR Democracy Working Paper Series (88): 1-60.
- Wong, J. C., K. Paul. 2020. “*Twitter permanently suspends Trump's account to prevent 'further incitement of violence'*“ [online] The Guardian. Dostupné z: <https://www.theguardian.com/us-news/2021/jan/08/donald-trump-twitter-ban-suspended>
- Yang, J. 2021. “*Framing Immigration and Illegal Immigration in the 2016 Presidential Campaigns: Comparing Donald Trump and Bernie Sander's Position*” Athens Journal of Mass Media and Communications 7 (1): 9-22.
- Zagar, I. Z. 2010. “*Topoi in Critical Discourse Analysis*” Lodz Papers in Pragmatics 6 (1): 3-27.
- Zaslove, A., B. Geurkink, K. Jacobs, A. Akkerman. 2020. „*Power to the people? Populism, democracy, and political participation: a citizen's perspective*“ West European Politics 44 (4): 1-25.

Seznam tabulek

Tabulka č. 1: Stranická příslušnost podle rasy a etnicity

Tabulka č. 2: Stranická příslušnost podle věku

Tabulka č. 3: Seznam topoi

Tabulka č. 4: Definování topoi

Tabulka č. 5: Přehled sociálních problémů

Seznam příloh

Příloha č. 1 – Přepis 1. debaty poskytnutý Komisí pro prezidentské volby (ukázka transkripce debaty)

Příloha č. 2 – Analýza 1. debaty (ukázka analytického procesu)

Příloha č. 3 – Odkazy na videozáznamy a transkripce debat

Příloha č.1 - Přepis 1. debaty poskytnutý Komisí pro prezidentské volby September 29, 2020 Debate Transcript

Presidential Debate at Case Western Reserve University and Cleveland Clinic in Cleveland, Ohio

September 29, 2020

PARTICIPANTS:

Former Vice President Joe Biden (D) and
President Donald Trump (R)

MODERATOR:

Chris Wallace (Fox News)

WALLACE: Good evening from the Health Education Campus of Case Western Reserve University and the Cleveland Clinic. I'm Chris Wallace of Fox News and I welcome you to the first of the 2020 presidential debates between President Donald J. Trump and former Vice President Joe Biden. This debate is sponsored by the Commission on Presidential Debates. The Commission has designed the format, six roughly 15-minute segments with two-minute answers from each candidate to the first question, then open discussion for the rest of each segment. Both campaigns have agreed to these rules. For the record, I decided the topics and the questions in each topic. I can assure you none of the questions has been shared with the Commission or the two candidates.

This debate is being conducted under health and safety protocols designed by the Cleveland Clinic, which is serving as the health security advisor to the Commission for all four debates. As a precaution, both campaigns have agreed the candidates will not shake hands at the beginning of tonight's debate. The audience here in the hall has promised to remain silent. No cheers, no boos, or other interruptions so we, and more importantly you, can focus on what the candidates have to say. No noise except right now, as we welcome the Republican nominee, President Trump, and the Democratic nominee Vice President Biden.

BIDEN: How you doing, man?

TRUMP: How are you doing?

BIDEN: I'm well.

WALLACE: Gentlemen, a lot of people have been waiting for this night, so let's get going. Our first subject is the Supreme Court. President Trump, you nominated Amy Coney Barrett over the weekend to succeed the late Ruth Bader Ginsburg on the Court. You say the Constitution is clear about your obligation and the Senate's to consider a nominee to the Court. Vice President Biden, you say that this is an effort by the President and Republicans to jam through on an appointment in what you call an abuse of power. My first question to both of you tonight, why are you right in the argument you make and your

opponent wrong? And where do you think a Justice Barrett would take the court? President Trump, in this first segment, you go first. Two minutes.

TRUMP: Thank you very much, Chris. I will tell you very simply. We won the election. Elections have consequences. We have the Senate, we have the White House, and we have a phenomenal nominee respected by all. Top, top academic, good in every way. Good in every way. In fact, some of her biggest endorsers are very liberal people from Notre Dame and other places. So I think she's going to be fantastic. We have plenty of time. Even if we did it after the election itself. I have a lot of time after the election, as you know. So I think that she will be outstanding. She's going to be as good as anybody that has served on that court. We really feel that. We have a professor at Notre Dame, highly respected by all, said she's the single greatest student he's ever had. He's been a professor for a long time at a great school.

And we won the election and therefore we have the right to choose her, and very few people knowingly would say otherwise. And by the way, the Democrats, they wouldn't even think about not doing it. The only difference is they'd try and do it faster. There's no way they would give it up. They had Merrick Garland, but the problem is they didn't have the election so they were stopped. And probably that would happen in reverse, also. Definitely would happen in reverse. So we won the election and we have the right to do it, Chris.

WALLACE: President Trump, thank you. Same question to you, Vice President Biden. You have two minutes.

BIDEN: Well, first of all, thank you for doing this and looking forward to this, Mr. President.

TRUMP: Thank you, Joe.

BIDEN: The American people have a right to have a say in who the Supreme Court nominee is and that say occurs when they vote for United States Senators and when they vote for the President of United States. They're not going to get that chance now because we're in the middle of an election already. The election has already started. Tens of thousands of people already voted and so the thing that should happen is we should wait. We should wait and see what the outcome of this election is because that's the only way the American people get to express their view is by who they elect as President and who they elect as Vice President.

Now, what's at stake here is the President's made it clear, he wants to get rid of the Affordable Care Act. He's been running on that, he ran on that and he's been governing on that. He's in the Supreme Court right now trying to get rid of the Affordable Care Act, which will strip 20 million people from having health insurance now, if it goes into court. And the justice, I'm not opposed to the justice, she seems like a very fine person. But she's written, before she went in the bench, which is her right, that she thinks that the Affordable Care Act is not Constitutional. The other thing that's on the court, and if it's struck down, what happens? Women's rights are fundamentally changed. Once again, a woman could pay more money because she has a pre-existing condition of pregnancy. They're able to charge women more for the same exact procedure a man gets.

And that ended when we, in fact, passed the Affordable Care Act, and there's a hundred million people who have pre-existing conditions and they'll be taken away as well. Those pre-existing conditions, insurance companies are going to love this. And so it's just not appropriate to do this before this election. If he wins the election and the Senate is Republican, then he goes forward. If not, we should wait until February.

TRUMP: There aren't a hundred million people with pre-existing conditions. As far as a say is concerned, the people already had their say. Okay, Justice Ginsburg said very powerfully, very strongly, at some point 10 years ago or so, she said a President and the Senate is elected for a period of time, but a President is elected for four years. We're not elected for three years. I'm not elected for three years. So we have the Senate, we have a President-

BIDEN: He's elected to the next election.

TRUMP: During that period of time, during that period of time, we have an opening. I'm not elected for three years. I'm elected for four years. Joe, the hundred million people is totally wrong. I don't know where you got that number. The bigger problem that you have is that you're going to extinguish 180 million people with their private health care, that they're very happy with.

BIDEN: That's simply not true.

TRUMP: Well, you're certainly going to socialist. You're going to socialist medicine-

WALLACE: Gentlemen, we're now into open discussion.

Příloha č.2 - Analýza 1. debaty

TRUMP: The families that we're talking about are employed heavily **and they are making a lot of money, more money than they've ever made.** **LID** **If you look at the kind of numbers that we produce for Hispanic, or Black, or Asian, it's nine times greater, the percentage gain than it was under TOPOI ČÍSEL, INGROUP** — in three years — than it was under eight years of the two of them, to put it nicely. Nine times more. Now, somebody lives — I have not heard the numbers or the statistics that you're saying — but they're making a tremendous amount of money. Economically, we saved it. And I saved it again a number of months ago when oil was crashing because of the pandemic. We saved it. We got — say what you want of that relationship, we got Saudi Arabia, Mexico and Russia to cut back, way back. **We saved our oil industry EKONOMIKA** and now it's very vibrant and everybody has very inexpensive gasoline. Remember that.

WELKER: Vice President Biden, your response and then we're going to have a final question for both of you.

BIDEN: My response is that those people live on what they call 'fence lines'. He doesn't understand this. They live near chemical plants that, in fact, pollute. Chemical plants and

oil plants and refineries that pollute. I used to live near that when I was growing up in Claymont, Delaware. And all the more oil refineries in Marcus Hook and the Delaware River than there is any place, including in Houston at the time. When my mom would get in the car when there were first frost to drive me to school, turned on the windshield wipers there'd be oil slick in the window. That's why so many people in my **state were dying and getting cancer. The fact is those frontline communities, it doesn't matter what you're paying them. LID** It matters how you keep them safe. What do you do? And you impose restrictions on the pollutions, on the pollutants coming out of those fence line communities.

WELKER: OK, I have one final question —

TRUMP: Would he close down the oil industry — would you close down the oil industry?

BIDEN: I would transition from the oil industry, yes.

TRUMP: Oh, transition. That's a big statement.

BIDEN: It is a big statement because I would stop —

WELKER: Why would you do that?

BIDEN: Because the oil industry pollutes, significantly — but here's the deal —

TRUMP: I see. That's a big statement.

BIDEN: Well, if you let me finish the statement, because it has to be replaced by renewable energy over time. Over time. And I'd stop giving to the oil industry — I'd stop giving them federal subsidies. You won't give federal subsidies to the gas and, excuse me, to solar and wind. Why are we giving it to oil industry?

TRUMP: We actually do give it to solar and wind—

WELKER: Alright, we have one final question —

TRUMP: And that's maybe the biggest statement in terms of business, that's the biggest statement.

WELKER: Okay, we have one final question. Mr. President —

TRUMP: Because basically what he's saying is he is going **to destroy the oil industry. Will you remember that Texas? Will you remember that Pennsylvania? Oklahoma? Ohio? LID**

WELKER: Vice President Biden, let me give you ten seconds to respond and then I have to get to the final question. Vice President Biden?

BIDEN: He takes everything out of context, but the point is, look, we have to move toward a net zero emissions. The first place to do that by the year 2035 is in energy production. By 2050, totally.

WELKER: Alright. One final question —

TRUMP: Is he gonna get China to do it? Is he going to get China to do it?

WELKER: No, we're finished with this. We have to move on to our final question.

BIDEN: No, I'm going to rejoin the Paris Accord and make China abide by what they agreed to.

TRUMP: That'll cost you \$1 trillion.

WELKER: This is about leadership, gentlemen, and this first question does go to you, President Trump. Imagine this is your Inauguration Day. **What will you say in your address to Americans who did not vote for you?** You'll each have one minute, starting with you, Mr. President.

TRUMP: We have to make our country totally successful, as it was prior to the plague coming in from China. Now we're rebuilding it and we're doing record numbers, **11.4 million jobs in a short period of time etc. EKONOMIKA** But, I will tell you, go back before the plague came in, just before, I was getting calls from people that were not normally people that would call me. They wanted to get together. **We had the best Black unemployment numbers in the history of our country, Hispanic, women, Asian, people with diplomas, with no diplomas, MIT graduates, number one in the class — everybody had the best numbers. INGROUP** And you know what? The other side wanted to get together. They wanted to unify. Success is going to bring us together. We are on the road to success. But I'm cutting taxes and he wants to raise everybody's taxes. And he wants to put new regulations on everything. He will kill it. If he gets in, you will have a depression, the likes of which you've never seen. Your 401K's will go to hell and it'll be a very, very sad day for this country.

WELKER: Alright. Vice President Biden, same question to you. What will you say during your inaugural address to Americans who did not vote for you?

BIDEN: I will say, **I'm an American president. I represent all of you whether you voted for me or against me. And I'm going to make sure that you're represented. IN GROUP,** I'm going to give you hope. We're going to move. We're going to choose science over fiction. We're going to choose hope over fear. We're going to choose to move forward because we have enormous opportunities, enormous opportunities to make things better. We can grow this economy. We can deal with **systemic racism. RASISMUS** At the same time, we can make sure that our economy is being run, and moved, and motivated by clean energy, **creating millions of new jobs. EKONOMIKA** And that's the fact, that's what we're going to do. And I'm going to say, as I said at the beginning, what is on the ballot here is the character of this country. Decency. Honor. Respect. Treating people with dignity. Making sure that everyone has an even chance. Now, I'm going to make sure you get that. You haven't been getting it the last four years.

WELKER: Alright. I want to thank you both for a very robust hour and a half, a fantastic debate. Really appreciate it. President Trump, former Vice President Joe Biden. Thank you to Belmont University for hosting us tonight and most importantly, thank you to those watching tonight. Election Day is November 3rd. Don't forget to vote. Thank you everyone and have a great night.

Příloha č.3 - Odkazy na videozáznamy a transkripce debat

První debata (v): <https://www.youtube.com/watch?v=wW11Y5jFNcQ>

Druhá debata (v): <https://www.youtube.com/watch?v=bPiofmZGb8o>

První debata (t): <https://www.debates.org/voter-education/debate-transcripts/september-29-2020-debate-transcript/>

Druhá debata (t): <https://www.debates.org/voter-education/debate-transcripts/october-22-2020-debate-transcript/>

Původní projekt diplomové práce (odevzdaný v září 2020)

Jméno a příjmení studujícího: Miroslav Vaňhal

Předpokládaný název práce: Diskurzivní analýza populismu v prezidentských volbách v USA

Klíčová slova: politická sociologie, populismus, rozdělená společnost, volby, volební chování, USA

Vedoucí práce: Mgr. Tomáš Dvořák, Ph.D.

Jméno vedoucí/ho bakalářského / diplomového semináře, do kterého se chce studující hlásit (předběžně): doc. Císař

Bakalářské semináře	
Seminář Dr. Mouralové	Zaměření semináře: Seminář je určen studujícím, kteří zvolili téma ze sociální (veřejné) politiky a práci jim vedou vyučující z KVSP. Práce se typicky věnují analýze procesu tvorby politiky (nastolování agendy, rozhodování, implementace) a může v nich být uplatňován normativní pohled (identifikace společenského problému, navrhování řešení, vyhodnocování úspěšnosti politik apod.). Je možná práce s různými typy dat.
Seminář Dr. Hasmanové Marhánkové	Zaměření semináře: Seminář je primárně určen studujícím, kteří ve své bakalářské práci plánují realizovat kvalitativní výzkum. Vítání jsou především studující se specializací Sociální antropologie a ti, jež plánují pracovat s interpretací dat získaných z pozorování a/nebo rozhovorů.
Seminář doc. Hájka	Zaměření semináře: Seminář je určen pro všechny sociologicky a sociálně-antropologicky zaměřené práce.
Diplomové semináře	
Seminář doc. Císaře	Zaměření semináře: Seminář je primárně určen studentům zaměření Sociologie, veřejnost a politika. Vítání jsou i studenti ostatních zaměření, kteří pracují na blízkých tématech (veřejná sociologie, expertíza a politika atd.).
Seminář doc. Grygara a doc. Hájka	Zaměření semináře: Seminář je primárně určen studentům zaměření Sociální antropologie a kvalitativní výzkum. Vítání jsou i studenti ostatních zaměření, kteří chtějí svou diplomovou práci opřít o tvorbu a interpretaci kvalitativních dat.

Seminář dr. Remra	Zaměření semináře: V rámci semináře je poskytována podpora studujícím, kteří ve své diplomové práci realizují primární nebo sekundární výzkum (kvantitativní, kvalitativní nebo smíšený). Seminář reflektuje potřeby studujících zaměření Aplikovaného sociologického výzkumu, nicméně je otevřen všem, kteří chtějí ve své práci dosáhnout evidence-based závěrů
-------------------	---

Námět práce

Problematika populismu je obsáhlým tématem, které se objevuje v různých podobách napříč společenskými vědami v odlišných částech světa a časových periodách. Teoretické vymezení je stále opanováno rozpolceností. Fenomén nelze jednoznačně omezit na určitou část politického spektra. Existuje několik konceptuálních přístupů. Nejčastěji využívané koncepty pojmají populismu jako 1) politickou ideologii, 2) diskurzivní styl, 3) způsob politické mobilizace. Já zvolím té první. Toto pojetí nejvíce ovlivnil Cas Mudde, který populismus minimalisticky definoval jakožto úzkou ideologii dělící společnost na „čisté lidi“ a zkorumpovanou elitu, přičemž by si lid měl vládnout sám.

V posledních dekádách narůstá důležitost této problematiky. Mnohdy slycháváme, že krajní populistické strany a vůdčové se přesouvají z periferií a stávají se více legitimizovanými aktéry politického procesu. Mezi typické příklady by dnes zajisté patřily pravicové strany v Evropě, levicové strany v Jižní Americe či americký prezident Donald Trump. Právě situací v USA se budu zabývat. Je nutné brát v potaz, že využití populistických prvků nebývá originální. Populisté se mohou nacházet na opačných koncích politického spektra, avšak mají tendenci se zaměřovat na podobné problematiky, využívat obdobnou rétoriku a mohou se navzájem inspirovat. Někteří naznačují, že Trump imituje Orbána. Avšak dnes nacházíme použití těchto stylů i mezi tradičními politiky. Proto si myslím, že osvětlení problematiky populismu v USA je i pro nás relevantní. I odtud mohou čeští politici čerpat inspiraci. Ovšem termín je používán různě a nálepku může dostat kdekdo. Dnes za něj/ni může být označena jakákoliv postava politika disponující mediální prezencí.

Na Spojené státy sedí koncepce tzv. rozdělené společnosti. Značná polarizace mezi konzervativci a liberály má dlouhou historii. V posledních letech nabývá na relevanci a často se hovoří rozrůstání dvou národních identit. K tomuto se přidává bipartní stranický systém vedoucí voliče k Demokratické a Republikánské straně. Diferenciace se odráží v tom, jaké problematiky voliči považují za zásadní. Dění na politické scéně je v současné době významným tématem. V době psaní tohoto projektu je volba příštího

prezidenta za rohem a kampaně běží v plném proudu. Donald Trump byl mnohokrát označen za populistu, ale v poslední době se stejné nálepce nevyhne ani Joe Biden.

Právě proto jsem si jako předpokládaný cíl mé práce vybral prozkoumání populismu v listopadových volbách. Ústřední výzkumnou otázkou bude zjistit, do jaké míry jsou přítomny (a popřípadě jaké) populistické prvky v prezidentských kampaních obou hlavních kandidátů. Na což naváže popisem toho, jakým způsobem se v nich projevují a k jakým tématům či problematikám se vztahují. Toto by mělo vést ke komparaci obou programů. Rovněž považuji za zajímavé prozkoumat, zda se kampaně blíží spíše inkluzivnímu či exkluzivnímu pojetí populismu. Toto bývá typicky sledováno v materiální, politické i symbolické dimenzi.

Předpokládané metody zpracování

Má diplomová práce nabude kvalitativní povahy. Z hlediska struktury bude rozdělena do dvou hlavních částí. První oddíl bude teoreticky zaměřen. Nastíní a objasní relevantní teorie, koncepce a pojmy, se kterými se bude dále pracovat. Druhá sekce se bude věnovat praktické části. Nejdříve představím a poté provedu kritickou diskurzivní analýzu prostřednictvím metod Ruth Wodak. Konkrétněji se budu věnovat její diskurzivně-historické variantě, která byla vyvinuta pro práci s politickými a diskriminačními diskurzy. Zaměřuje se nejen na použití jazyka, ale rovněž usiluje o zachování socio-historického kontextu. Metoda se typicky skládá ze tří dimenzí. Nejdříve budu identifikovat specifická témata vážící se k populismu. Poté bude následovat odhalení využitých diskurzivních strategií (např. refereční – tvorba in-group a out-group, předpovědní – nálepkování sociálních aktérů). Třetí dimenze bude zahrnovat zkoumání jazykových prostředků a na kontextu závislých lingvistických realizací. Důležitou roli bude rovněž hrát koncepce topoi, což jsou části argumentace převádějící argumenty k dosaženým závěrům. Zdrojem dat se stanou prezidentské debaty v kombinaci se zprávami (tzv. tweety) publikovanými oběma kandidáty na jimi hojně využívané sociální síti Twitter během 3. měsíců vedoucích k uskutečnění voleb.

Etické souvislosti zvažovaného projektu

V souvislosti s daty by neměl být problém žádný, protože se bude jednat o sekundární analýzu již existujících a veřejně přístupných dat. Na druhou stranu, sociální vědec nemůže být nikdy zcela objektivní. Takže z mé strany v procesu psaní práce

pravděpodobně dojde ke kritické sebereflexi, protože vždy existuje možnost, že člověk narazí na možnou předpojatost či zaujatost.

Orientační seznam literatury

- 1) Grabowski, M., K. Kozák, G. Tóth. 2014. *The United States as a Divided Nation: Past and Present*. Frankfurt: Peter Lang.
- 2) Hron, J. 2019. „*Jak rozdělená je „rozdělená společnost“? Kulturní války v post-sekulárním kontextu*“ *Theologická Review* 90 (2): 196-209.
- 3) Crush, J. 2013. *Electoral Systems and Stability in Divided Societies* [online]. *E-International Relations*. [cit. 27. 7. 2020] Dostupné z: <https://www.e-ir.info/2013/05/10/electoral-systems-and-stability-in-divided-societies/>
- 4) Ramswell, P. Q. 2018. *Division, Derision and Decisions: The Domino Effect of Brexit and Populism's Intersection of Rights and Wrongs*. New York: Nova Science Publishers.
- 5) Feller, A., A. Gelman, B. Shor. 2012. „*Red State/Blue State Divisions in the 2012 Presidential Election*“ *The Forum* 10 (4): 127–131.
- 6) Liu, N. 2020. „*Political Polarization in the United States: The Influences of Exceptionalism and Religion*.“ *International Social Science Review* 96 (2): 1-24.
- 7) Chip, B., S. Sunshine. 2019. „*Rural rage: the roots of right-wing populism in the United States*“ *Journal of Peasant Studies* 46 (3): 480-513.
- 8) Wodak, R., M. Krzyżanowski. 2017. „*Right-wing populism in Europe & USA. Contesting politics & discourse beyond 'Orbanism' and 'Trumpism'*“ *Journal of Language & Politics* 16 (4): 471-484.
- 9) Pappas, T. S. 2019. *Populism and Liberal Democracy: A Comparative and Theoretical Analysis*. Oxford : Oxford University Press.
- 10) Crewe, I., D. Sanders. 2020. *Authoritarian Populism and Liberal Democracy*. New York: Springer International Publishing.
- 11) Müller, J.-W. 2017. *Co je to populismus?* Praha: Dybbu.
- 12) Grover, P., A. K. Kar, Y. K. Dwivedi, M. Janssen. 2019. „*Polarization and acculturation in US Election 2016 outcomes – Can twitter analytics predict changes in voting preferences*“ *Technological Forecasting & Social Change* (145): 438-460.
- 13) Weinschenk, A. C., C. Panagopoulos. 2018. „*The Dynamics of Voter Preferences in the 2016 Presidential Election*“ *The Forum* 16 (1): 123-135.
- 14) Smith, D. A., S. C. McKee, M. V. Hood III. 2017. „*Election Daze: Voting Modes and Voter Preferences in the 2016 Presidential Election*“ *Florida Political Chronicle* 25 (2): 119-137.
- 15) Mounk, Y. 2019. *Lid versus demokracie: Proč je naše svoboda v ohrožení a jak ji zachránit*. Praha: Prostor.
- 16) Urbinati, N. 2018. *Znetvořená demokracie: mínění, pravda a lid*. Praha: Karolinum.
- 17) Dasandi, N. 2018. *Selhala demokracie?* Praha: Knižní klub.
- 18) Wodak, R., M. Meyer. 2001. *Methods of Critical Discourse Analysis*. Londýn: SAGE Publications.

- 19) Gidron, N., B. Bonikowski. 2013. „*Varieties of Populism: Literature Review and Research Agenda*“ Weatherhead Working Paper Series 13 (4): 1-38.
- 20) Liu, N. 2020. „*Political Polarization in the United States: The Influences of Exceptionalism and Religion*“ International Social Science Review 96 (2): 1-24.

----- vyplňuje katedra -----

Vyjádření zvoleného vedoucího semináře k obsahu projektu

Souhlasím/ nesouhlasím; v případě nesouhlasu zdůvodnění; případně doporučení jak projekt do zahájení bc. / diplomového semináře doplnit. Posuzována je především připravenost projektu k tomu, aby mohl být předmětem diskuse v semináři, do kterého je podáván.

Vyjádření garanta SP k souladu tématu práce se SP

Souhlasím / nesouhlasím; v případě nesouhlasu zdůvodnění. Posuzována je především relevance projektu ke studovanému SP.